

Sonsuza Ađılan Yol

Adem Tatlı



///idefix/

Adem N. ađıl

ILK
50
BİN

Sonsuza Açılan Yol

Adem Tatlı

Sonsuza Açılan Yol

Adem Tatlı

Adem N. ÇAĞIL



Sonsuza Açılan Yol
ADEM TATLI

Copyright © Mavi Ufuklar Yayınları, 2010
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Seyit N. ERKAL

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-605-4351-02-2

Yayın Numarası
3

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarıçay Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96

Mart 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşaklı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Mavi Ufuklar Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.mavi-ufuklar.com

İçindekiler

Hicret Diyarında Ölmek	7
Âdem'in Hikâyesi	13
Âdem ki Bozkıra Düşen Yıldızdır	17
Âdem İçre Âdem	19
Âdem Tatlı'nın Kısa Hikâyesi.....	20
İsimsiz Bir Kahraman Doğuyor.....	23
Ömür Dediğin Bir Çizgi	23
Yeni Bir Dönem Başlıyor	34
Ankara Günleri Son Buluyor.....	37
Moğolistan'a Yolculuk.....	39
Moğolistan'da	39
Darhan'a Gelen Gönüllü.....	44
Darhan'daki Acı.....	67
Maraş'tan Ulanbatur'a Uzanan Yol.....	73
Ulanbatur	73
Ömer Faruk'un Teşrifî, Adem Bey'in İmtihanı.....	79
Annesinin Vefatına Gelemedi	82
Benim Sigortam Allah.....	85
Genel Müdür Olarak Adem Tatlı	86
Hizmet İçin Satılan Ev.....	94
Cennete Yolculuk.....	97
Vasiyet	97
Son Geliş.....	99
En Uzun Ayrılık.....	102
O Gün.....	105

En Büyük Teselli	113
Koku ve Kan.....	114
Son Görüşme	116
Sonsuz Steplerdeki Ebedî Kabir.....	118

Hicret Diyarında Ölmek

Mekke döneminde, Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) İslâm'ın nefesiyle dirilmek için gelenlerin biatlarını kabul ederken onlardan “hicret” etmelerini de istiyordu. Bundan dolayı o dönemde hicret, -imanın şartı olmasa bile- İslam esaslarına denk bir farz gibi değerlendiriliyor ve hatta hicret etmeyene münafık nazarıyla bakılıyordu.

Sadece, Velid İbn-i Velid, Ayyaş İbn-i Rebia, Seleme İbn-i Hişam gibi, Kur'an'ın ifadesiyle, “müstaz'af” diyebileceğimiz zulme maruz kalmış, müşrikler tarafından tutuklanıp işkence edilmiş Müslümanlar hicret konusunda mâzur görülmüşlerdi. Zira bunlar, “Lâilâhe illallâh Muhammedurrasûlüllâh” dedikleri günden itibaren zincire vurulmuş, Mekke fethedilinceye kadar da ayaklarında zincir, boyunlarında bukağı, bin bir türlü işkenceye maruz olarak yaşamışlardı. O zulümden kaçmak, hicret edip Allah Rasûlü'ne ulaşmak için çok uğraşmış, fakat zalimlerden kurtulamamış ve hicret edememişlerdi. Peygamber Efendimiz sabah namazında rukûdan kalktıktan sonra, ellerini kaldırıyor, bunlara dua ediyor ve “Allah'ım Velid İbn-i Velid'e, Allah'ım Seleme İbn-i Hişam'a, Allah'ım Ayyaş İbn-i Rebia'ya necat ver!” deyip inliyordu. Diğer Müslümanlara mukaddes göç emri verirken onlara da hicret kapısı açılması için dua ediyordu..

Hicret, sıradan bir göç ve geçici bir yolculuk değildi. O sevdiklerini arkada bırakma ve sürekli bir gurbete adım atma demekti. Muhacirler, yurtlarını yuvalarını, evlâd ü ıyâllerini terk ediyor, bilmedikleri diyarlara, tanımadıkları insanlar arasına gidiyorlardı. Onların kimisi anne-babasından, kimisi eşi ve

çocuklarından ayrı düşmüş, sevdiklerini müşrikler arasında bırakarak “hicret” deyip yürümüştü. Mesela, Hazreti Ebu Bekir (radıyallahu anh) giderken, göznuru Aişe annemiz yoktu yanında; kızı Esmâ yoktu, oğlu Abdullah yoktu. O merhamet âbidesi ve şefkat timsali Ebu Bekir Efendimiz, babasını, eşini ve çocuklarını Allah’a emanet ederek ve vazife sorumluluğunu babalık şefkatinin önüne geçirerek yola koyulmuştu. Ashab efendilerimiz emre itaat ederek doğup büyüdüğü topraklardan ayrılıyorlardı ama aileleriyle beraber gönüllerini de arkada bırakıyorlardı. Çünkü, bir insanın ailesini, evlad üyâlini, doğduğu yeri çok sevmesi ve o insanlardan, o mekanlardan ayrılmak istememesi tabii ve fitridir. Dâussıla (sıla hasreti) her kalb sahibini inletecek bir acıdır ve hemen herkeste var olan bu hissi gönülden söküp atmak mümkün değildir. Nitekim, Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bile Sevr mağarasından ayrılıp yola revân olacağı an yaşlı gözlerle son bir kere daha doğup büyüdüğü topraklara bakmış ve “Mekke! Seni o kadar çok seviyorum ki, eğer beni çıkarmasalardı -vallahi- senden ayrılmazdım.” buyurmuşlardı. Hazreti Ebu Bekir ve Seyyidina Bilal gibi sahabe efendilerimizden bazıları Peygamber köyünde Peygamberle beraber olmalarına rağmen dâussıla duygusuyla hıçkırma hıçkırma ağlamış ve Mekke için şiirler söylemişlerdi.

İşte, böyle bir ayrılığın hasıl ettiği daussıla duygusuyla geri dönme telaşına düşmeme, hicret beldesini terketmeme ve vazifeyi yarıda bırakıp oradan ayrılmama gibi maslahatlar adına sahabe efendilerimiz “hicret beldesinde ölme, orayı asla terketmeme” mevzuuna çok ehemmiyet veriyorlardı. Dolayısıyla, o dönemde, talihsiz bir şairden başka hiç kimse Medine’yi bırakmamış, Mekke’ye dönmemişti. Dönmek bir yana, onlar hicret mahalleri dışında bir yerde vefat etmekten bile korkmuş, başka yerde ölmeyi hicreti eksik bırakmak olarak anlamışlardı.

Buharî ve Müslim gibi güvenilir kaynaklarda geçen bir hadis-i şerifte anlatıldığına göre, Sa'd İbni Ebî Vakkâs (radıyallahu anh) Vedâ Haccı senesinde Mekke'de şiddetli bir hastalığa yakalanmıştı. Orada vefat etmekten çok korkmuş ve kendisini ziyarete gelen Peygamber Efendimize şöyle demişti: “*Yâ Rasûlallah! Arkadaşlarım gidecek de ben kalacak mıyım; yoksa ben burada mı öleceğim?*” Allah Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) de ona, “Hayır, sen burada kalmayacaksın. Allah’tan öyle umuyorum ki, daha nice yıllar yaşayarak Allah rızası için güzel işler yapacak ve yükseleceksin; kimi insanlar (mü’minler) senden fayda, kimileri de (kâfirler) zarar görecekler.” demiş, “*Allahım! Ashâbımın hicretini tamamla! Onları geri döndürüp hicretlerini yarım bırakma!*” diye dua etmiş ve Sa'd İbn-i Havle’nin Mekke’de ölmesine üzüldüğünü de ifade buyuran Efendimiz sözlerini şöyle bitirmişti, “Acınacak durumda olan Sa'd İbn-i Havle’dir, yazık onun haline!”

Evet, ilk dönem itibariyle farz mesabesinde kabul edilen hicret Mekke’den Medine’ye göç şeklinde gerçekleşmiş ve bitmişse de, niyet ve Allah yolunda cehd yönüyle o kıyamete kadar devam edecektir. Mukaddes göç, insanlığın İslam dinine eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olduğu şu dönemde eski devirlere nisbeten daha da önemlidir. Bugün medenîleşmeyi ve Medîneleşmeyi bekleyen o günkü Yesrib yoktur ama, her yere Medine’nin boyasını çalma ve bedeviliklerle kirlenmiş şehirleri Medîneleştirme vazifesi vardır.. Efendimizin huzuruna çıkarken, “Köyünün izdüşümü Medineleri arkanızda bırakıp, senin Medine’ne koştuk!” diyebilmek için bugün de hicrete ve hicret beldelerine ihtiyaç vardır.

Özellikle 1990’lı yıllarda yurtdışında kaldığım yerlerde Allah Rasûlü’nü çok garip hissetmiştim. “Buralarda çok az anılıyorsun ya Rasûlallah, herhalde çok gurbet yaşıyorsun!” demiştim. O’nun ruhâniyetinden özür dileyerek, “Davud’un sesi Seninkinden yüksek çıkıyor. Süleyman’ın sesi Senin sesinden daha çok

duyuluyor. Her yandan Musa'nın sesi, İsa'nın sadâsı geliyor. O ses ve sadâlara da ruhlarımız kurban. Ama Ya Rasûlallah, en gür ve yüksek sadâ Senin sesin olmalı değil miydi? Sporda başarılı olamamış bir takımın bayrağının birkaç adım aşağıya çekilmesi gibi nam-ı celilinin aşağıya çekildiğini görüyorum ve adeta içim parçalanıyor.” demiştim. Ümmetinden birisi olarak Efendimize karşı derin bir mahcubiyet duymuş, çok utanmıştım. Utanmıştım zira, O'nu biz duyuramamış, yüksekte olması gerekeni biz omuzumuza alıp yükseltmemiştik.

Sahabe Efendilerimiz için “Kur'an'ın mucizesi bir cemaat” diyoruz. Çünkü onlar, çok kısa bir sürede emanete ehil hâle geldiler; cihanın dörtbir yanına Allah'ın dinini ve Rasûlü'nün sünnetini götürdüler. Her tarafta Efendimizin sesinin duyulmasını sağladılar. O Kur'an bugün de var. O bugün de sahabe nesli gibi bir nesil yetiştirme gücüne sahip; fakat Allah'ın dini de, Rasûlü'nün sünneti de, Kur'an da bizden vefa bekliyor.

Bu mülahazalarla dolduğum anlarda öyle arzu ediyorum ki, mümkün olsa ve elimden gelse, Türkiye'den bir milyon insanın “hicret” deyip yollara düşmelerini sağlasam. Türkiye'de, kardeş, dost, arkadaş, sempatzan seviyesinde söz ve teşviklerime değer veren insanları hicret niyetiyle dünyanın değişik yerlerine gidip yerleşmeye teşvik etsem. Sanayici, iş adamı, doktor, üniversite ya da yüksek lisans öğrencisi.. kim ve ne olursa olsun, kendi durumlarına göre şartları zorlamalarını, hayatlarını idame ettirebilecek kadar bir iş tutturmalarını ama buldukları yerlerde mutlaka dinî ve millî değerlerimizin temsilcileri olmalarını, tarihî birikimlerimizi başkalarıyla da paylaşmalarını söylesem. Öyle inanıyorum ki, bir yolunu bulan herkes sebepler dairesinde kendine düşeni yapıp sonra da Allah'a mütevekkil olarak mutlaka hicret etmeli; gittiği yerde bir diplomat gibi vatanımız ve milletimizin temsilciliğini yapmalı, oradan Türkiye'yi gözetip Türkiye'yi kollamalı.. yüreği daima Türkiye için çarpmalı.. vatan

ve millet adına yükselen menfi ya da müsbet sesleri bir de oradan dinlemeli, bazı kapıları Türkiye hesabına zorlamalı ve milletin istikbali için ne yapılması gerekiyorsa onu yapmalı.

Neylersiniz ki, bunları arzulasam ve dilimin döndüğünce hicrete teşvik etsem de bu konuda bir müeyyidem –şimdilerde yaptırım gücü diyorlar– yok benim. Bu sözleri, bir müessese ya da bir teşkilat adına söylemediğim için ben ne kadar “hicret edin” desem de bu konuda bir müeyyide uygulamam söz konusu değil. Öyle olunca da gitmeyen gitmiyor; tabii sevaptan da mahrum kalıyor ve gitmeyenlerin pek çoğu bencillığe gömülüyor. Bu sebeplerdir ki, Cenab-ı Hakk bazılarını te'dib de ediyor; samimi mü'minleri birbirine düşürüyor, onlara birbirlerinin kusurlarını gösteriyor; neticede herkes diğnerinin savcısı gibi davranıyor, başkasında günah aramaya başlıyor. Oysa ki, “Allah yolunda hicret eden kimse yeryüzünde gidecek çok güzel yerler ve bolluk (imkân) bulur.” (Nisa, 4/100) mealindeki ilahî beyana itimad ederek gitseler, hem Allah rızasını tahsil edebilecekleri bir yola girmiş olacak hem de başkasının günahlarının peşinde olma yerine sevap arkasından koşacaklar. Belki onlar da birer Mus'ab bin Umeyr olacaklar.

Aslında, Mus'ab'a da aklım ermiyor benim. Gençliğinin baharında, makam mansıp, mal-menâl her şeyi arkaya atıyor; nefisini, dünyevî isteklerini ayakları altına alıyor ve Yesrib'e gidiyor; onun gittiği dönemde orası henüz Medine olamamış, kupkuru bir çöl. Düşünceleri ters, gözleri kanlı, elleri silahlı adamların arasında kalıyor; onlara iman hakikatlerini anlatabilmek için çırpırırken başında kavis çizen kılıçların gölgesinde maruz kaldığı hakaret ve tehditlere aldırılmıyor. Ertesi sene kadın-erkek yetmiş insanı arkasına takıp Mekke'nin yolunu tutuyor; Efendimizin huzuruna varınca “Sana bunları armağan olarak takdim ediyorum yâ Rasûlallah” der gibi Medine'de İslâm'ın girmediği hiçbir ev kalmadığını müjdeliyor.

Söz buraya gelmişken, son dönemde Anadolu'nun bağrından çıkıp herbiri bir eğitim gönüllüsü olarak dünyanın her tarafına seyr u seferler düzenleyen ve açtıkları okullarla ülkemizin, milletimizin yüz akı olan muhacirleri yâd etmemek vefasızlık olur. Aydın Ağabey,¹ dilini, kültürünü bilmedikleri yabancı ülkelerde, çok ağır şartlar altında, yazın kavuran sıcağa kışın da donduran soğuğa rağmen vazife yapan gencecik öğretmenleri gözleri dolarak ve heyecan içinde anlatırdı. Evet, bu devrin karasevdalıları da hicret kervanına katıldılar. Giderken geri dönmeyi düşünmediklerinden ve rahat yaşama gibi bir dertleri de olmadığından, yazın başlarına bir şey sarmadan sivrisineklerden korunamayacakları, kışın da kalın bir örtüye sarınmadan donmaktan kurtulamayacakları yabancı memleketlerde yaşamaya razı oldular. Zaten o şekilde bir beklentisizlikle gitmeselerdi onların hicreti de yarım kalırdı. Çünkü, muhacir, hicret ettiği yere orada ölme niyetiyle gitmelidir; yoksa, şartlar biraz ağırlaştığı zaman dönmeyi düşünebilir. Annenin bir isteğiyle, babanın bir talebiyle, vatan toprağının bir an gözde tütmesiyle orayı terk edip dönebilir. Böylece hem hicretini yarım hem de vazifelerini muattal bırakmış olur.

Hâsılı; bizim dünyamızda sahabe ile başlayan hicret, onları takip eden kutlular tarafından devam ettiriliyor. Özü aynı. Fark sadece şekilde. Dolayısıyla bu ayrılıkta bir gayrılık olduğu söylenemez.

Ne mutlu onlara!..

Fethullah GÜLEN

¹ Merhum Aydın Bolak

Âdem'in Hikâyesi

O nun adını Âdem koydular, Âdem yani insan. Soyadı gibiydi, tatlı, müşfik, merhametli. Hayatı Anadolu'nun hikâyesi ama bu coğrafyanın kendisiyle sınırlı olmayan ufkunu temsil eden bir hikâyeye...

İmparatorluklara, farklı kültürlere asırlar boyunca beşiklik etmiş bu bereketli topraklarda karılmıştı varlığı.

Bir ok gibi Moğolistan'a düştü, eski çağların tarihiyle geleceği kucaklayan bir köprü olmak için.

Tarih ve gelecek nerede birleşir dersiniz?

Âdem Tatlı çocukların kalbinde, çocukların sevincinde, çocukların bütün dünyaya dönük yüzlerinde diyerek, kalbin, sevincin ve yüzün dünyasında bir kuyumcu işçiliğine soyundu.

Gök her yerde aynı gök, toprak her yerde aynı toprak...

İnsanı birbirinden ne ayırır?

Ayrılıkların üzerine çok konuşulduğu bu dünyada Âdem ve arkadaşları birliğin, ortaklığın, insanlığın peşinde oldular.

Uzun asırlar boyunca kadim Asya'ya çeşitli sebeplerle gitti insanlar.

Âdem ve arkadaşlarının sebebi, hesapsız, çıkarsız, riyasız hizmetti.

Sözün ucuzladığı bir dünyada Âdem kendi varlığıyla bu anlamın içini doldurdu.

O dönmek için gitmemişti, öyle de oldu.

Şimdi o çocuklar büyüsün, boy atsın diye gittiği topraklarda, bozkırın bir sessiz köşesinde ebedi uykusunda.

Siz bu kitapta bozkırın o sessiz köşesine uzanan bir yolculuk yapacaksınız.

Bozkırın gecesinde kristal bir karanlığın üzerine yıldızlar gece lambaları gibi yanarlar.

Oraya gitmemiş, hiç görmemiş olabilirsiniz, fakat yolculuk dediğiniz aynı zamanda kalbin yolculuğudur.

Sessizce, her şey derin uykusundayken, hayal meyal bir yükselti olan o mezara yaklaşacak, eliniz toprağın serinliğinde Fatiha okuyacaksınız.

Her nefis elbette ölümü tadacaktır, fakat ölümü güzel kılan, hayatı ve ölümü yaradan Allah'a şükranla yönelmemizi sağlayan bir aşk uğruna ölümdür.

Siz de o mezarın başında keder değil sadece sevinç duyacaksınız.

Âdem Tatlı'nın ayak izlerinin bittiği o yere dikkatle bakın.

Orada dünyanın her yönüne giden başkalarının ayak izlerini göreceksiniz.

Eğer işin içinde keder olsaydı, unutmayınız, tüm izler orada biterdi.

Naci BOSTANCI

*Gurbet ellerde
sıla özlemiyle yaşarken,
bir ideal uğruna hayatlarını yitiren
eğitim gönüllülerinin anısına!...*

Âdem ki Bozkıra Düşen Yıldızdır

Bozkır demişti bir arkadaş, sonsuzluğu en güzel bozkır anlatır.

Toprakla ufkun birleştiği bir düzlükte yüzükoyun yatıp bakmıştım uzaklara.

Mavi gök ve kahverengi toprak, hamurumuzun karıldığı varlık ve ruhumuzun çekildiği yücelik ufuk çizgisinde birbirine dönüşüyordu.

Akşam olduğunda karanlıkla kucaklaştı bozkır, yıldızlar yere değdi.

Bozkırda sessizlik vaktiydi, sessizliğin sonsuzlukla buluştuğu vakitti, bütün vakitlerden payına düşeni geceye kardeşçe bölüştürmek vaktiydi.

Ben bir bozkır çocuğuydum evet.

Kara toprakta inadına açan, kuraklığın vurgununu yiye yiye sararan, sertleşen, dalları kurusa bile köküne doğru yeşilliğin her dem taze olduğu bir bozkır dikenini gibiydim.

Ayrık otlarının kaderinden kader yazılmıştı alınıma.

İçimden eğri büğrü bir kağıt yolu geçiyordu, bozkırın sessizliğinde kağıt gıcırtilarından anılar geçiyordu, anılar yıldızlara dokunuyordu, bozkır toprağına düşüyordu yeniden, yeniden bir tohum oluyordum gelecek vakitlere.

Sırtüstü uzandım.

Yıldızlar en güzel, bozkırlarda görülür.

En güzel yıldızları gördüm.

Çocukluğumdan kalma Küçükayı oradaydı, Büyükayı da hemen yanı başında.

Sonra başka yıldızları gördüm.

Kutup yıldızının kristal ışığında ürperdim.

Çok uzak yıldızların göz kırpması gözlerini yıldız gibi kırpan arkadaşlarımı getirdi hatırıma.

Sonra bulut gibi dağıldı yüzleri, bir tek gözleri kaldı binlerce göz gibi.

Gökyüzü bozkırın örtüsüne sarınmıştı, ben gökyüzüne sarınmıştım, üstünden eski kervanların geçtiği uzandığım toprak serin ve sertti.

Asırlar önce oradan geçmiş kervanların ayak izlerinde, şimdi buhar gibi bozkıra dağılmış olan yitmiş hayatları düşündüm.

Bir deve nefesi, eski bir türkü, çan sesleri arasında sürekli kendisini doğuran bozkır.

Kervan konaklarında yarı uykulu gözlerin düşünle gerçek arası anlarında pencere aralarından sızan bozkır.

Dolunayın kutsal gümüş ışığında aydınlığın ve gölgenin nasıl da belirsizleştiğini düşündüm.

Saatleri ve takvimleri kayıttan düşen bozkırda ölümü düşündüm.

Bedenimin bir bozkırın, herhangi bir bozkırın, bu dünyadaki tüm bozkırların aynı olan toprağına, bayrakların, sınırların, ülkelerin birbirinden ayıramadığı, tıpkı gökyüzü gibi uzanıp genişleyen bir bozkır toprağına bırakıldığını düşündüm.

Bu Erzurum platosunda ıssız bir köşe, Semerkant yolunda kimselerin uğramadığı bir yer, ya da Moğolistan'da adı, yeri, varlığı dahi olmayan bir avuç bozkır toprağı olabilir. Adım mı, say ki Âdem olsun, Âdem olup hepimizin adı olsun.

Âdem İçre Âdem

Bozkır demişti arkadaş, insanı kendisine çevirir, kendisinde insanlığa çevirir, tarih dediğin insanın kendi hikâyesidir bozkırda, hep aynı hikâyedir.

O yüzden bozkırdaysan artık dünyanın dilini konuşarak var olamazsın, faniliğe kendini teslim edemezsin, tıpkı sonsuzluğa uzanan toprak ve gökyüzü gibi sonsuzluğun türküsü düşer diline, sana Âdem içre Âdem'i bulmak düşer.

Kazakistan'da kar yağıyordu.

Ben yine bir bozkırdan diğerine savruluyordum.

Akşam vaktiydi, atlar dönüyordu inceden yağan karın altında.

Atlar, başları önde, toynakları yumuşak karda, yelelerinde bozkırın ıslaklığı.

Atlar kızılı, dorusu, kırır...

Köyler bozkırın kalbine doğru çekilmişti.

Bir ağaç, tek bir ağaç öylece bozkırın heybetli varlığıyla çevrelenmiş bir ağaç.

Dallarında kristal taneleri...

Evlerin bacalarından bir yalnızlık dumanı yükseliyordu.

Bozkır atlılarının niçin hep yalnız olduklarını anladım.

Bir bozkır atlısı oldum, yüzüme savrulan karın içine doğru atıldım.

Eski zamanlardan bir sızı boğazımda.

Tarih dediğin kalbe vuran bir ağrı, kirpiklere düşen karların eleğimsağmasında bir bozkır görüntüsü.

Ben o yedi rengin içinden Âdem'i gördüm yeniden, hiç tanımadığım ama bildiğim Âdem'i.

Bozkırın çocukları dünyanın her yerinde aynıdır Âdem!

O yüzden hiç tanışmadan bilişirler, hiç konuşmadan anlaşılır.

Bunu, vahşi çiçekleriyle bozkırın rüzgârında kadim bir bilgelikle sallanan dikenlere sorun, kısacık yağmurlarda başını kaldıran ayırık otlarına sorun, bozkırın küçük kuşlarına sorun, olmadı bir başınıza bozkıra düştüğünüzde içinize sorun.

Âdem'in üstüne şimdi kar yağıyordu.

Âdem öylesine uzanan toprağın bir parçası olarak sonsuz bir bozkırda yatıyordu.

Âdem, ah çocuk, orada yalnız mı sanırsın kendini?

Hamuru bozkır toprağı olan bu milletin kalbi fısıldayışı dahi ulaşır sana.

Ve burada insanlar, tozun toprağın, karın, fırtınanın, yıldız yıldız gecelerin altında yattığın her deme sana dokunan toprak kadar yakındırlar.

Senin üstüne düşen onların da üstüne düşer, ne o yağmurlar sadece sana dokunur, ne o ay ışığından payını sadece sen alırsın.

Çünkü sende bilirsin ki, şah damarlarından daha yakın olanın bilgisi, onları sevgi yolunda mesafelerden kurtarmıştır.

Âdem Tatlı, ah çocuk, bozkıra düşen en güzel yıldız, aşk olsun sana!

Âdem Tatlı'nın Kısa Hikâyesi

Âdem Tatlı'nın hikayesini bir kış günü Kazakistan bozkırlarındaki bir yolculukta duydum.

1993'te Moğolistan'a öğretmen olarak gelmiş, orada 2006'nın Ağustos ayında geçirdiği trafik kazasında öldüğünde vasiyeti

üzere ülkesinden binlerce km uzakta bir Moğol bozkırına gömülmüştü.

Hayatlarını ülkelerinin dışında sürdürüp öldüklerinde bir köken çağrısına kapılıp memleketlerine gömülenlerin aksine, Âdem Tatlı, şairin dediği “dünyanın bütün çiçeklerini istemek” için gittiği Moğolistan’da kalmıştı, bedeniyle kalmıştı, ruhuyla kalmıştı.

Anadolu’nun bu esmer çocuğu, bütünüyle Anadolu, bütünüyle Anadolu’nun bozkırı olan bu çocuğu, insanların ruhlarına dokunmak için orada bedeniyle topraklarına dokunmuştu.

Bütün dünyevi kurmacaları aşkın bir hal ile yönelmenin adı olan aşk, Âdem Tatlı’nın şahsında mücessemleşmiş, aşk, onun Altay dağlarının ucuna, ıssızlığa kazılan mezarındaki bedeni olmuştu.

Bana “öğretmen” kim diye soracak olursanız, tereddütsüz “Âdem” derim.

Çünkü öğretmek hayatın en sahih işi, “bilmek” kadar “bil-dirmek” kelimenin köken anlamında olduğu gibi “iç içe geçmek, nüfuz etmek”tir.

Âdem hayatta her ne söylediyse bunun kendi varlığının bir parçası olduğunu, bunun kendi sahihliği olduğunu, başka türlü bir dünyası, hayatı, belli bir mesafeye çekilmiş kişisel hayalleri olmadığını en son “toprağa düşmek” dersinde öğrencilerine, yani hepimize verdi.

Allah’tan rahmet diliyorum.

İsimsiz Bir Kahraman Doğuyor

*Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhîdi...
Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi.*

Ömür Dediğin Bir Çizgi

Hepimiz bir ömürle geliyoruz bu dünyaya.
Ömür dediğin bir çizgi, başı belli, sonu belirsiz, ama
bir son olduğunu biliyoruz.

Her nefis ölümü tadacak.

Bir emanet, bir armağan olarak verilmiş olan bu hayatı nasıl
yaşamalıyız? İnsanoğlunun tarihi buna sayısız cevapla dolu.

Evet, bir yanıyla içine doğduğumuz şartlar belirliyor bu
sorunun cevabını, bir yanıyla fail olarak bizim tavrımız. Aynı
dünyanın içine doğanlar farklı hayatların peşinde koşabiliyorlar,
ya da farklı hayat nehirlerinden gelenler bir yerde birleşip aynı
denize dökülebiliyorlar.

Şairin dediği gibi,

*Canlar çekilip Hz. Mevlaya giderler
Cuylar gibi kim canibi deryaya giderler
Defnolur ise ziri zemine ne gam ebdan
Ervah ki hele onlar âlem-i bâlâyâ giderler.*

Önemli olan âlem-i bâlâyâ gidebilmek. Ama şüphesiz bu
hayatı da ihmal etmeksizin, hayatın da hakkını vererek.

Ne mutlu o insanlara ki iki dünyalarını da aynı yücelikte yaşarlar, aynı yücelikte birbirine bağlarlar.

İşte bunu gerçekleştirenlere kahraman diyoruz.

Kahraman, her zaman şâşâa ile büyük gürültülerle ortaya çıkmaz, bazen kahramanın eseri derin bir sessizlikte gerçekleşir, bazen çok az insan bilir bu kahramanlığı, çünkü onun kahramanlığı güvercin kanatlarıyla gelmektedir, büyük haykırışlarla değil.

Kahraman bazen isimsizdir, bir gölge gibidir, o artık kendisi olmaktan çıkmış, içinde soluk alıp verdiği davasıyla bütünleşmiş, oradaki insanların bir parçası olmuştur.

Bu kahramanlar meçhul askerler gibidirler. Suretlerinde herkesi birleştirirler.

Kahraman özel bir insan mıdır, farklı meziyetleri, olağanüstü yetenekleri mi vardır? Hayır, kahraman her şeyiyle sıradan bir insandır.

Kahraman herkes gibidir, ne fazla ne eksik. Ama onu kahraman yapan, onu herkesten ayıran varlığını kayıtsız şartsız, tam bir kararlılıkla bir ulvi hedefe yöneltmesidir.

Sıradan insanı kahraman yapan, hedefiyle bütünleşmesi, soluk aldığı her anı “Ne yapabilirim?” sorusuyla yaşamasıdır.

Elbette bunu yaparken hayatından kopmayacak, çevresinden kendisini soyutlamayacak, her zaman toplumsal ilişkilere dönük yüzünü muhafaza edecektir. Zaten meczupla kahramanı birbirinden ayıran da budur.

Adem Tatlı, işte o kahraman insanlardan birisidir.

Onu kahraman yapan, otuz dokuz yıllık ömrünü bir kutsal emanet gibi eline alıp rızayı ilahi adına insanoğlunun hizmetine sunma imanıdır.



Adem Tatlı'nın babası

Onu kahraman yapan, öldükten sonra dahi mezarıyla geride kalanlara davasının mesajını bırakma inancı, imanıdır.

Adana'da hayata merhaba deyip Moğolistan'da bir stepte toprakla buluşan bu hayat çizgisi, kahramanın “sıradan bir insan” olarak nasıl hayatı bir mucizeye çevirdiğinin anlatımıdır.

Adem Tatlı, bir gece eşi Aysel Hamım'ın ellerinden tutup gözlerine bakar ve şöyle der: “Ben senden razıyım, inşallah sen de benden razısındır. Allah da senden razı olsun. Moğollar ve Moğolistan benim hayatım, buradaki insanlara bir ışık düşürmek benim görevim.

Aşk olmadan bu iş yapılmaz. İşte böyle bir aşkla bulunduğum bu topraklar, vasiyetim olsun ki, eğer ölürsem beni sarmaya, kucaklamaya devam etsinler.”

Şimdi, Moğolistan'da bir stepte, tıpkı vasiyetinde dile getirdiği gibi aşkla sevdiği topraklar tarafından aşkla kucaklanıyor

Adem Tatlı. Onun mezarı Moğol coğrafyasıyla hem hal olmuş bir büyük sevginin bayrağıdır.

Bu bayrak Türklerindir, Moğollarındır, sadece rızayı ilahi için insanınluna yönelmiş bir yüce davanın ebedi işaretlerinden birisidir.

Allah ondan razı olsun, mekânı cennet olsun.

Adem Tatlı, Adana'da doğdu.

Annesi Rahime Hanım, babası mesleği marangozluk olan ancak zirai mücadelede memuriyet görevini ifa eden bir beyefendi.

Adem'in Gülkız, Gülşen, Ali, Mehmet, Hatice isimlerinde dört kardeşi daha vardı.

Adem "gül" üzre iki isimle aile ocağını güller diyarına çeviren ailenin beşinci çocuğu oldu.

Rahime Hanım, tüm anneler gibi çocuklarına çok düşküdü. Sadece kendi çocuklarına değil, çevresindeki ailelerin çocuklarıyla da çok ilgilenir, onları sever, okşar, hepsine bir bakıma annelik, ablalık yapardı.

Bu çocuk sevgisi, zor ve sıkıntılı bir hayata rağmen aileyi beşinci çocuklarıyla buluşturdu.

Her canın rızkıyla birlikte geleceğine inanıyorlardı, canı veren Allah elbette rızkını da eksik etmeyecekti. Şüphesiz kullara düşen de bu rızkı kazanmak için çaba göstermekti.

Adem, 1967 yılının bahar aylarının başında, 10 Mart'ta dünyaya geldi.

Bütün çocuklar gibi ağlayarak hayat yolculuğuna başlayan bu bebeğin adını, insanlığın atası, isim ve fiilleri öğrenen Hz. Adem'den ilhamla Adem diye koydular, kulağına ezanla okudular.

Adem, beyaz tenli, sağlıklı, güçlü bir çocuktu.

Yüzünden tebessüm hiç eksik olmazdı.

Adem'in ağabeyleri ve ablaları, aralarında sonradan katılan bu gülümseyen kardeşi bağrılarına bastılar, üzerine titrediler.

Bu mutlu aile, ilk sarsıntıyı Hatice'nin on altı yaşında vefatıyla yaşadı. Herkes perişan oldu.

Rahime Hanım ve babası kadar tüm kardeşler Hatice'nin ardından gözyaşları döktüler, birlikte geçirdikleri anları hatırladıkça içlerine çöken kunt acıyı birbirlerine dayanarak aşmaya çalıştılar.

Şüphesiz en temelde sığındıkları yüce Allah'tı.

Verenin de alanın da o olduğunu, olup bitenleri biz nasıl anlamlandırmaya çalışırsak çalışalım küçük Hatice'ye varana dek kainat düzenini kuran o mutlak hüküm sahibinin hikmetine teslim olmak gerektiğini biliyorlardı.

Hatice'nin ardından ikinci yıkım geldi.

Ailesine daha iyi bir hayat sağlamak, kimseye muhtaç olmadan onurla hayatlarını sürdürmek için gece gündüz çalışan didinen baba, boğuştuğu hastalıklardan kurtulmak için yattığı ameliyat masasından bir daha kalkamadı.

Acı üstüne acı...

Rahime Hanım ve tüm aile bir kez daha aynı çatı altında soluk alıp verdikleri bir insanın cenazesıyla karşı karşıyaydılar.

İlaç kokulu hastane odaları, umut ve bekleyiş, acı haber, bunlar tüm ailenin olduğu gibi Adem'in de hafızasında kalın çizgilerle yer etmişti.

Aile bir kez daha sırt sırta verdi, yüce Allah'ın bahşettiği sabra sığındı.

Babanın ebedi âleme intikaliyle birlikte artık Adana'da kalmaları mümkün gözüküyordu.

Hem o çok canlı hatıralardan uzaklaşmak yeni bir hayat

kurmak, hem de daha iyi bir geçim sağlamak için Rahime Hanım çocuklarıyla istişare etti, kararlarını verdiler,

Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesindeki baba ocağına döndüler.

Adem ilk okulu orada bitirdi. Rahime Hanım sigaraya orada başladı. Çevresindeki Hanımların sigaranın üzüntüyü azaltacağı telkinleri ve sohbetlerde üst üste içtikleri sigaralar, Rahime Hanım'ın da sigaradan ilk dumanı çekmesine sebep oldu. Sonrasında ise ölüncüye kadar o sigara Rahime Hanım'ın elinden düşmeyecek, hayatın ıstırap sahnelerini yaktığı her sigarının mavi tül den dumanında tekrar tekrar seyredecekti. Afşin'de uzun süre kalmadılar.

Afşin bir ilçe, Kahramanmaraş ise bir vilayetti ve ilçeye göre çok daha fazla imkânlar sahipti.

Büyük kız Gülkız ve torunların da Maraş'ta olması Rahime Hanım'ın cesaretini artırdı, ne var ne yok toplayıp Maraş'a taşındılar.

Adem ve kardeşleri sıkıntılı bir dönemin içindeydiler.

Dokuz yaşında babasını kaybetmiş bir çocuk için yoksunluk sadece maddi konularla sınırlı olamazdı, o aynı zamanda manevi olarak kendisine mihmandarlık edecek, hayata dair bilgileri baba şefkatiyle birlikte kendisine aktaracak olan varlığı kaybetmişti.

Kültürümüzde yetimlik olarak adlandırılan ve başkalarına "bir baba şefkatiyle yetimlerin başını okşamayı" bir ahlaki vazife haline getiren bu durum, kimliğinin teşekkül evresinde Adem'i derinden etkiledi.

Sonraki yıllarda eli ekmek tuttuğunda dahi babasızlığın acısını çekmeye devam edecek, kendisi baba olduğunda bu duygunun içine ne kadar işlediğini bir kez daha kavrayacaktı.

Maraş bir Anadolu şehriydi.

Bir kültür ve inanç havzasıydı. Kurtuluş savaşında oynadığı rolü hepimiz biliyoruz. İşte o manevi iklimde Adem soluklandı, büyüdü.



Adem Tatlı'nın ağabeyi Mehmet Tatlı ve Annesi Rahime Tatlı

Anasından aldığı Osmanlı terbiyesi ile okulların bilimini ve Maraş sokaklarının güngörmüşlüğüne taşıdı.

Sütçü İmam Lisesi'nin ortaokul kısmında okurken, sonra teknik lisede öğrenimine devam ederken namazlarını aksatmaya dikkat etti.

Adem Tatlı sporla da ilgiliydi, iyi futbol oynuyordu.

Aynı zamanda sanata estetiğe yatkın bir gönlü ve kabiliyeti vardı. Arkadaşları tarafından sevilip sayılması, akli, öngörüsü ve kararlılığıyla lider vasıflara sahip olması nedeniyle takım kaptanlığı ve sınıf başkanlığı görevlerine seçildi.

Amatör kümedeki Maraşspor'da, yaşı tutmamasına rağmen üniversiteye gidinceye kadar futbol oynadı.

Adem Tatlı denildiğinde, çevresindeki insanların hemen saymaya başladıkları vasıflar şunlardı: İyiliksever, yardımsever, dost canlısı, herkese karşı iyi niyetli.

Adem kimseye karşı kötü, kırıcı davranmaz, her zaman şefkat ve sevgi dolu bir şekilde hareket ederdi.

Futbol maçlarında Adem'in bulunduğu ikili mücadelelerde hakem faul için düdüğü çalmışsa bu her zaman ötekinin faul yaptığı anlamına gelirdi. Çünkü arkadaşları kadar hakemler de onun ne yapacağını olduğu kadar ne yapmayacağını da iyi bilirlerdi.

Adem Tatlı'nın lise yıllarında birlikte hareket ettiği bir arkadaş grubu vardı: Mahmut, Adülkadir, İbrahim....

Her gün birinin evinde toplanıp ders çalışıyorlardı.

Hepsi de dürüst çalışkan çocuklardı. Birlikte hayaller kuruyorlar, bu hayallerin gerçek olması için yolun bu kitaplardan, defterlerden geçtiğini iyi biliyorlardı.

Sadece hayal kurmaktan öte, bunları gerçek kılmak için tüm kapasiteleriyle çalışıyorlardı.

Bu dördü grup öğretmenlerin de gözdesiydi.

Onlara güvenirler, gelecekte her birinin büyük, önemli makamlara geleceklerini söylerlerdi.

Adem Tatlı omuzlarındaki sorumluluğu biliyordu. Bir an önce meslek sahibi olmak ve hayata atılmak için teknik lisenin makine ressamlığı bölümünü tercih etmişti.

Orada okurken aynı zamanda Maraş'ta bir mühendisin yanında iş bulmuş, harçlığını çıkartmaya, hatta eve yardım etmeye başlamıştı.

Yaşıtları sokaklarda oyunlar oynar, keyiflerince gezip dolaşırken o hem çalışmak hem de okumak zorundaydı.

Adem bu durumdan hiçbir zaman yüksünmedi, aksine küçük yaşta üstlendiği bu sorumluluk duygusuyla vaktinden önce büyümüş olmaktan memnundu.

Adem üniversite sınavlarına kendi imkanlarıyla hazırlandı.

1985-86 dönemi idi ve üniversiteye hazırlık kursları, ders-haneler bugünkü gibi yaygın da değildi.

Lisedeki öğretmenlerinden Yusuf Bey, Adem ve yakın arkadaşlarının kapasitesini görmüş, onlara destek olmak amacıyla İzmir Akyazılı dershanesinden dokümanlar getirip çalışmalarını sağlamıştı.

Adem Tatlı liseyi bitirip üniversite sınavlarına girdiğinde, Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu Makine Resim Konstrüksiyonu bölümünü kazandı.

Artık önündeki yeni hayat, üniversiteyi okuyacağı İzmir'deydi.

İzmir Adem'in hayatında en önemli kırılmanın gerçekleştiği yerdir.

Burada okurken aynı zamanda mühendis Suat Bey'in yanında çalışmaya başlamıştı.

Suat Bey, hayata gönül gözüyle bakan, ilkesini hizmet olarak belirlemiş olan birisiydi. Bu hayattaki varlığını, insanlara faydalı olmak, onların da topluma faydalı birer kamil insan olmalarını temin etmek şeklinde belirlemişti.

12 Eylül döneminin henüz sona ermediği, insanların birbirinden çekindiği, güvenin azaldığı, birisine faydalı olmak düşüncesinin yerini bana zarar gelmesin kaygısının aldığı bir zamanda Suat Bey, bambaşka bir istikamette hayat yolunu sürdürüyordu.

Adem'in çalışkanlığı, kabiliyeti bereketli bir vadide katlanarak büyüye bilirdi. Suat Bey, annesinin ve ağaBeylerinin de

rızasını alarak Adem'i İzmir'deki Işık Evlerinden birine elleriyle yerleştirdi. Böylelikle Adem sıcak bir yuva bulmuş, hayat mücadelesinde üzerindeki bir takım yükler azalmış, aynı zamanda dost bir çevrenin manevi desteğini edinmişti. Artık Adem Hakkın ve halkın hizmetinin ocağındaydı.



Adem Tatlı'nın öğrencileri Arunbulor, Tsrendulam, Sarnai

Ballar balını bulan Yunus gibi, varlığım yağma olsun, di-yordu.

Bir yanda üniversite diğer yanda varlığın üniversitesi, her ikisinde de çalıştı, çabaladı, okudu, dinledi, sohbetlere katıldı.

Bir kış günü anacığı ziyaretine geldi.

Yağmur, rüzgâr, gri bir hava... Anasıyla kucaklaştı, elini öptü.

Anacığı ona bir miktar harçlık getirmişti. Ola ki altı yırtık ayakkabısını değiştirir, sırtına bir kazak alır, ola ki bir genç olarak gönlünün çektiği bir şeye harcardı.

Adem bu parayı kendilerinden sorumlu olduğu talebelerin karnını doyurmak, onlara sıcak bir aş yedirmek için harcadı. O sorumlu olduğu öğrencilere bir şey kattığında ne ayağındaki ıslak çorapları ne üşümeyi hissediyordu.

Gönül insanının manevi hazineleri maddi yoksunlukları nasıl değersiz kılar, bunu öğreniyordu Adem Tatlı.

İnsan manevi iklimin sularında yıkanmaya başladığında ister ki sevdikleri, başka insanlar, herkes bunu bilsin, bunu öğrensin, bundan faydalansın, aynı sularda yıkansın. Adem bu düşünceyle her yerde ve herkese hizmeti anlatmaya başladı.

Tatil için Maraş'a geldiğinde lise arkadaşlarına da hizmeti anlatmaya kalktığında, hoş bir tevafuk olarak, onların zaten gittikleri yerlerde hizmetle müşerref olduklarını öğrendi.

Adem, İzmir Meslek Yüksekokulu'nu bitirdiği yıl, üniversite sınavına yeniden girerek, daha önceden planladığı gibi, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Makine Öğretmenliği bölümünü kazandı.

O zamanlar Teknik Eğitim Fakültesi, daha çok Anadolu'nun muhafazakâr kesimlerine ait ailelerin, bir önce hayata atılıp elinin ekmek tutmasını istedikleri çocuklarının tercih ettiği, bu kültürün canlı bir şekilde yaşandığı fakülte konumundaydı.

Hatta kimileri buraya "Teknik İlahiyat" diye isim takmış, muhafazakâr atmosferini vurgulamak için "ilahiyat" kelimesini öne çıkartmışlardı.

Adem okula kaydını yaptırdı.

İzmir'den, denizden, Ege ikliminden sonra bozkırın ortasında, bir büyük kentin, başkent havasını soluklamaya başladı.

Ankara, bir metropol olarak onun ufkunu genişletti, buradaki sosyal-kültürel çevre gelişimine katkıda bulundu.

Yeni Bir Dönem Başlıyor

Öte yandan Adem Ankara'ya geldiğinde dünya tarihinde de kritik önemde gelişmeler oluyor, yıllardır bürokratik despotizmle yönetilen Doğu bloğu yıkılma sürecini yaşıyordu.

Berlin duvarı çöktü, bu sadece sembolik manada bir duvarın yıkılışı değil, dünyanın önemli bir bölümünde bütünüyle bir yapısal değişim anlamına geliyordu.

Doğu bloğunun çökmesi, Sovyet sisteminin sona ermesiyle birlikte Türk dünyası için müthiş bir fırsat çıktı ortaya.

Artık Orta Asya'da bulunan Türk Cumhuriyetleri bir bir bağımsızlıklarını ilan etmeye başlamışlardı.

Sistem değişikliklerinin yaşandığı, tarihin büyük alt üst oluşlara sahne olduğu dönemler, aynı zamanda ortalığa alacakaranlığın çöktüğü, neyi nasıl yapmak gerektiği konusunda görüşün azaldığı dönemlerdir.

Zaten dönüşüm süreçlerini tehlikeler kadar fırsatlar haline getiren en önemli özellik de budur.

İşte böyle bir dönemde, tarihin alacakaranlığı içindeki ümidvar güneşi gören, Orta Asyada'ki insanlara bu alt üst oluş döneminde ellerini ve gönüllerini uzatmak isteyen Ankara'lı ve İzmir'li bir grup iş adamı, kendilerine yol ve yöntem gösteren büyüklerinin işaretine uygun olarak yıla çıkmışlar,

8 Ocak 1990 günü Sarp Sınır Kapısı'ndan bu yeni coğrafyaya giriş yapmışlardı.

On bir günlük bu gezi, hem bölgenin genel durumu hakkında bir fikir sağlamış, hem de neler yapılabileceğine dair ilk kanaatler şekillenmişti.

Bu bölgenin en temel ihtiyacı, geçmişteki kapalı yapıdan küreselleşen bir dünyaya geçerken akılcı, verimli bir şekilde

süreci takip edebilmektir. Bunun için maddi ve zihni bir değişim gerekiyordu.

Tüm işaretler gelip eğitime odaklanıyordu. Çünkü ancak yetkin kadrolar yetiştirildiğinde onlar aracılığıyla hem bu uyum süreci sarsıntısız bir şekilde gerçekleştirilir hem de geleceğe güvenle bakılabilmeydi.

Geziyi gerçekleştirenler gündelik hayata ilişkin ilginç örnekler anlatıyor, ne çok hizmet gerektiğini içleri acıyarak dile getiriyorlardı.

Tüm bu değerlendirmeler Adem Tatlı'nın dünyasında dalgalanmalar yaratıyor, onu Maraş, İzmir, Ankara şehirlerinin ufkunun çok ötesinde yepyeni bir dünyaya yöneltiyordu.

“Küçüktüm ufacıktım, top oynadım acıktım, yerde buldum bir erik, kaptı bir ala geyik...” diye başlayan şiirin, nice müziğin, tarihin, Osmanlı'nın ufkunun kucakladığı bu coğrafyalar şimdi bir kez daha Adem'in, Ademlerin ellerinde, yüreklerinde karşılık buluyordu.

Adem, üniversiteyi okuduğu yıllarda da büyük maddi sıkıntılar çekmeye devam etti.

Ama “kan kusup kızılılık şerbeti içtim” geleneğinin, adabının içinde yetişmiş bir fert olarak, halinden ne kimseye şikâyet etti, ne de kendi kendine kahr etti.

Aksine “Bulduğumuzda dağıtırız, bulamadığımızda ise şükrederiz” diyen velilerin ruh dünyasından pay almış birisi olarak, her vakitte her halde şükretmeye devam etti.

Bazen kaldığı eve iase parası veremediğinde eve gitmediği, camilerde barındığı yakınındaki arkadaşlarının sonradan edindikleri –ve şüphesiz kendisine gönül koydukları- bir bilgi olarak mevcuttur.

Eşi Aysel Hanım'a geçmişiyile ilgili bir gün şunu anlatır:



Adem Tatlı Moğolistan ve Türk bayraklarının önünde

- Okula üç yıl paltosuz gittim. Birisinden az kullanılmış bir palto aldım ucuza. Giyince ısındığımı, üşümediğimi fark ettim. Her zaman üşürdüm, bunu da sadece havalara yorar, kış gelince herkes böyle üşür zannederdim. Meğer paltom olmadığı için bu kadar çok üşüyormuşum.”

Aysel Hanımla dertleşirken hüzünlenir, gözleri dalar, sonra sözü fazla uzatmadan;

- Bir gün inşallah sana uzun uzun anlatırım neler yaşadığımı der ve noktayı koyardı.

Geçmişin hüznünü hatırlamanın bugünün sevinci dolayısıyla olduğunu belirtir, hüzün ve sevincin kardeşliğinden bahseder, nihayet hem dünkü hem de bugünkü hali için şükrederdi.

Adem, elinde ne varsa arkadaşlarıyla paylaşmayı, kendi ihtiyaçlarından önce çevresindekileri düşünmeyi bir ahlaki tavır olarak görmüştür.

Bu davranış Adem kadar onun arkadaşlarına da ait olduğu için, aralarındaki bağlar kalbin derinliklerine iner, birbirlerine yardım etme telaş ve heyecanının hazzını kardeşçe pay ederlerdi.

Adem'in İzmir'de olduğu gibi Ankara'da da kendilerinden mesul olduğu, onlara Hakkı ve hakikati anlatmaya çalıştığı talebeleri vardı. O, "ilim üzere bir inancın" bilgi zincirlerinde bir halkaydı ve dağarında ne varsa onları aktarmakla mükellefti.

Talebelerden mesul olmak, talebe kelimesinin köken anlamında olduğu gibi, talep edene neyin var neyin yoksa vermek, aktarmak demektir.

Adem de böyleydi, yaz aylarında talebelerini Maraş'taki evine getirir, onları kitap okumaya alıştırdı.

Evde annesinden başka kimse kalmamıştı.

Bütün kardeşleri yuvadan uçmuşlar, kendi yuvalarını kurmuşlardı.

Adem talebelerini Maraş'ta toplamakla hem vazifesini yerine getirir hem de annesine karşı evlat olma vazifesini hakkıyla ifa etmeye çalışırdı.

Ankara Günleri Son Buluyor

Adem Teknik Eğitim Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Ankara'daki Tunca öğrenci yurdunda idareci olarak bir yıl hizmet yaptı.

Bu vazifenin ardından Ankara'daki günleri de son buldu.

Adem Tatlı için önünde yeni bir hayat yeni bir ufuk buluyordu.

O artık hizmet için uzak diyarlara açılacak, dilini dişini bilmediği insanların hayatları için kendi hayatını vakfedecekti.

Ömrünü, varını yoğunu hizmete adanmış olan bu insan önündeki bu yoldan gitmekte bir an dahi tereddüt etmedi.

Gideceği yeri ilk defa duyduğunda hangi ülkededir, haritanın neresindedir, hiçbir fikri yoktu. Darhan dediler.

Dar han, dünya hanı gibi, diye düşündü.

Sonra Ulanbatur sözü dolaştı, nihayet bu şehrin ait olduğu ülkenin adı telaffuz edildi: Moğolistan.

Adem'in zihninde, tarihin derinliklerinde kalmış bu ülkenin Asya'nın sonsuz steplerini hatırlatan ismi, ortaokul günlerinden hatırladığı bir çadır resmiyle birleşti, haritanın başında Moğolistan'ı bulup elini Ulanbatur'un üstüne koydu.

Tıpkı bu parmak gibi oraya gidecek, şimdi haritada dahi görülmeyen Darhan'da yeni bir dünya kuracaktı.

Adem'in Moğolistan'a gitmeye hazırlandığı bu zamanda, bütün Asya karışıklıklar yaşıyor, siyasi kargaşa kadar kültürel alt üst oluş bırakın dışarıdan gelenleri o ülkenin sakinleri için dahi hayatı zorlaştırıyordu.

Kimdi bu Moğollar, nasıl yaşarlar, ne yer ne içerler, yabancılar karşı nasıl davranırlardı?

Henüz hiç kimsenin doğru dürüst bilgisi yoktu, bilinen yegâne husus, oraya gidileceği ve hizmetin verileceğiydi.

Adem annesinin elini öpüp helalliğini aldı, bir bavulla Moğolistan yollarına düştü.

O dönüşü olmayan bir yolda olduğunu, sadece gitmeye yazgılı bir hizmette bulunduğunu biliyordu.

Ulanbatur, yani kızıl bahadır onları bekliyordu.

Kızıl bahadır eskiden bu toprakların bahadırları olan insanların torunlarıyla tarihin bu kesitinde yeniden buluşup adeta tarih yeniden başlarken Adem Bey de orada olacaktı.

Moğolistan'a Yolculuk

*Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe," desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitab...
Seni ancak ebediyyetler eder istiab.*

Moğolistan'da

Moğolistan bir Orta Asya ülkesi...
Uçsuz bucaksız stepler, iki buçuk milyon insan.
Tarihte önemli roller oynamış bu ülke şimdi sessizlik içinde.

Yakın tarih, Moğolistan'ın içine kapandığı, kendine çekildiği bir tarih.

Nüfusun büyük kısmı başkent Ulanbatur'da yaşıyor.

Üç önemli şehri; Darhan, Bayanöli, Erdenet.

Her birinin yüz bin civarında nüfusları var.

Ekonomi ise tamamen dışa bağımlı durumda.

Coğrafi olarak Rusya ve Çin'in arasında yer alan Moğolistan, siyasi olarak da bu iki ülkeden derin bir şekilde etkilenmiş durumda.

1917 yılından sonra yeni rejimle birlikte Asya'da genişlemeye başlayan Sovyet nüfuz alanı Moğolistan'ı da kapsar. Yıllar geçer, ancak steplerin kaderi değişmez. Yokluk ve yoksulluk, hayvancılığa ve kıt kanaat yaşamaya dayalı hayat sürer gider.

1990 yılında Sovyet etkisi sona erer, Moğolistan bağımsızlığını ilan eder. Moğol yöneticilerinin elinde yoksul ve bağımsız bir ülke vardır artık.

Bugün Moğolistan ekonomik olarak dışa bağımlı, nüfusunun geçimlik ekonomisiyle yaşadığı, yavaş yavaş dışarıya açılmaya çalışan bir ülkedir.

Sovyet rejimi sona erdiğinde Kril alfabesinden ayrılıp kendi alfabelerine dönmeye çalışmışlar, ancak Arapça-Göktürkçe harflere benzeyen yazıya dönüş denemesi başarılı olamamıştır.

Bugün Moğolistan yine Kril alfabesi kullanmakta, eğitimde ağır aksak işleyen bir değişimi yaşamaktadır.

Bağımlı, vesayet altındaki bir siyasi yapıdan bağımsızlığa geçmek kolay değildir.

Bürokratik hiyerarşi içinde yer alıp, yukarıdan gelen emir ve direktifleri yerine getirmekten ibaret bir sorumluluk sahibi insanların, sorunlarla kendi başlarına uğraşmaya başlamaları, çözümler geliştirmeleri, sonra bunları uygulamaya kalkmaları kolay değildir.

Moğolistan henüz bu süreci tam manasıyla geçebilmiş değildir.

Tıpkı tabiatta boşluk olmadığı gibi uluslararası ilişkilerde de boşluk olmaz.

Sovyetlerin bıraktığı alan hemen akabinde Çinliler, Avrupalılar tarafından doldurulmaya başlanmıştır.

Bir yanda küresel dünya ile yüzleşip bunun yeni şartlarına adapte olmak isteyen, bunun problemleriyle boğuşan Moğolistan, diğer yandan da bozulan düzenin yerine yenisini kurmaya çalışmakta, bu süreçte çeşitli toplumsal kargaşalar, artan suç ve suçluluk olaylarıyla uğraşmaktadır.



Moğolistandaki sovyet etkisinin izlerinden Lenin heykeli

Doksanlı yıllarda Moğolistan'a ilişkin olarak yapılacak bir tespit, genel resim hakkında da fikir verecektir.

Orada bir ekmek alabilmek için saatlerce insanlar kuyrukta beklemektedir.

Birçok gıda maddesini bulmak, meyve ve sebze ile karşılaşmak mümkün değildir.

Çok nadir olarak meyve sebze bulunduğu bunların da kalitesiz ve pahalı olduğu görülmektedir.

Bu ülkenin en önemli şansı, nüfusunun on beş katına ulaşan hayvan varlığıdır.

Bol protein ve bol miktarda bulunan patates insanların beslenmesinde en önemli iki kalem ürünü oluşturmaktadır.

Bebeler için emzik yoktur ancak emzik yerine onlara emziğe benzetilmiş kuyruk yağı verilmektedir.

Bol yağlı yiyecekler, steplerin zorlu şartlarında insanlara dayanıklılık kazandıran bir beslenme rejiminin en önemli unsurudurlar.

Steplerde hayvan sürülerinin yanı başında kurulmuş çadırlarda çanak antenleri görmek mümkündür.

Bu antenler adeta post-modern bir dünyada bulunulduğu izlenimini uyandırmaktadır.

Moğollar miladi takvimle birlikte Çinlilerin hayvan takvimini de kullanıyorlar.

Hayvan takviminin temeli Budist inancına dayanıyor.

Kişilerin doğduğu yıla göre gelecekleri hakkında Budist din adamları olan Lamalar kehanette bulunup ailenin ne yapması gerektiğini söylüyorlar.

Çocuklara isimleri de Lamalar koyuyorlar.

Sovyet sisteminin dine karşı hasmâne tutumu nedeniyle Budizm etkisini yitirmiş, sistematik bir öğreti olarak değil kimi semboller ve kavramlar üzerinden varlığını sürdüren bir inanca dönüşmüş.

Moğol nüfusunun yüzde doksana yakını Budist...

Müslümanlar yüzde altıya ulaşıyor ve yoğunlukla Kazakistan'a yakın Bayanölgi şehrinde yaşıyorlar.

Yüzde altılık bir kesim yine ataların dini olan Şamanizm'e inanıyorlar. Son zamanlarda Kanadalı ve Amerikalı misyonerlerin faaliyetleri sebebiyle Hıristiyan olan Moğollara da rastlanabiliyor.

Ulanbatur'da büyük bir Budist tapınağı var.

Burada 26,5 metre boyunda ve 150 kilo altınla kaplanmış dünyanın en büyük Buda heykeli bulunuyor. Heykelin etrafındaki raflarda Buda'nın binlerce ufak yardımcısı rolündeki heykeller mevcut. Her bir heykelin ayrı adı ve görevi var.

Budist inancının bir parçası olan tapınaklarda tütsü yakma burada da mevcut.

Tütsüler tapınaklara gizemli bir koku veriyor, atmosfer oluşturuyor.

Tapınağın yanındaki bir başka binada, Budist din adamı Lama olmak isteyen onlarca çocuk, mumların alacakaranlığında Tibetçe din kitabını sesli bir şekilde okuyarak eğitim alıyorlar.

Lamalar, kutsal inancın sırlarını Tibetçe dili ile yabancılarından saklamaya çalışıyorlar.

Böylelikle din işleri, sırlara nüfuz eden az sayıdaki eğitimli kişiye ait oluyor.

Bazı Moğollar ise Lamaların bunu ticari kaygılarla, din üzerinden para kazanmak amacıyla yaptıklarına inanıyorlar.

Dalaylama Budistlerin dünya üzerindeki liderleri.

Çin, Dalaylamayı bölücülük yaptığı gerekçesiyle dışlamış durumda.

Bu da yakın bölgelerde Dalaylamanın etkisini kısmen de olsa azaltıyor.

Budist inancına göre ölümler yakılıyor ve küller bir şeye konularak saklanıyor.

Ancak bu işlem pahalı olduğu için ancak hali vakti yerinde olanların başvurdukları bir işlem. Yoksullar cenazelerini tabiata terk ediyorlar.

Binalardaki hakim renk yeşil, kırmızı ve sarı.

Çatılar Çin mimarisinden esinlenmiş.

Şehirlerdeki mimarı ise Rus etkisiyle oluşmuş durumda.

Binalar, okullar, yollar, yol kenarlarındaki ağaçlar her şey Sovyet döneminin izlerini taşıyor.

Genel görüntü Orta Asya'daki diğer şehirlerin görüntülerinden farklı değil.

Otuz beş yaşın üstündeki büyük çoğunluk Rusça biliyor.

Yine Sovyet döneminden kalma bir uygulama olarak şehirlerarası gümrükler var.

Bir yerden bir yere giderken bu gümrüklerden geçiliyor ve ücret ödeniyor. Düzgün olmayan şehirlerarası yollar böylelikle paralı hale geliyor.

İnsanda Moğolistan'da bulunduğu duygusunu uyandıran unsurlar ise, ağırlıklı olarak, çadırlar, Cengizhan ve Moğolistan'ı Çin esaretinden kurtaran Suhbatır heykelleri.

Bir de buraya has bir halk inancı olarak “hadık”lar var.

Moğollar önemli kabul ettikleri olayların gerçekleştiği yerlere bir ağaç parçası dikeyyorlar ve ona mavi bez bağlıyorlar.

Gelip geçenler buraya irili ufaklı taşlar atıyorlar.

Bir süre sonra bir kazığın etrafında oluşan taş yığının çevresinde 1-3-5-7 gibi tekli rakamlarla tavaf yapılıyor.

Bir tür kutsama olan bu pratiği Moğolistan'ın hemen hemen her yerinde görmek mümkün.

Darhan'a Gelen Gönüllü

Moğolistan'ın önemli şehirlerinden birisi olan Darhan, asfalt yolu bulunmayan, günün yirmi saatinde elektriklerin kesik olduğu, ne zaman geleceğinin bilinmediği, suyun çeşmelerden akmadığı, en temel ihtiyaçların dahi güçlüklerle karşılandığı bir durumdaydı.

Böyle zamanlar, o şehrin sakinlerinin dahi bırakın geleceği düşünmeyi, eğitim gibi konularda çaba göstererek geleceğe yatırım yapmayı, aksine can derdine düştüğü zamanlardır.

İşte böyle Sovyet rejiminin yıkılıp Orta Asya'nın düşe kalka yeni bir yola koyulduğu bir zamanda, Darhan'a Türk müteşebbislerinin açtığı ilk okulun müdürü olarak Adem Tatlı geldi ve göreve başladı.



Moğolistan'ın sembol anıtlarından biri



Adem Tatlı'nın kaza yaptığı yerde Moğollar'ın diktiği hadık.

Takvimler öğretim yılı olarak 1994-1995 yılını gösteriyordu.

Adem Tatlı'nın yurt dışına ilk çıkışıydı.

Yurt dışı denildiğinde akla Avrupa'nın Amerika'nın geldiği, doğu denildiğinde Türkiye'nin doğu illerine bile gitmenin meşakkatli bir iş sayıldığı ortamda, Adem Tatlı, doğunun daha doğusuna, Moğolistan gibi uzak bir diyara gelmişti.

İlk gidenlerin, Moğolistan toprağına ilk ayak basanların henüz ilk izlenimleri edindikleri, üstelik bu izlenimlerin de hiç teşvikçi olmadığı bir ortamdan bahsediyoruz.

Türkçeden başka bir dil bilmeyen, henüz öğretmenlik mesleğinin başında olan Adem Tatlı'yı Darhan'a getiren, milletine duyduğu derin sevgi, onu en uzak diyarlarda hakkıyla temsil etmenin azmi, hizmet yolunda ona güvenen insanların yüz akı olma iradesiydi.

Kenarda, emniyetli sulara yüzme antrenmanları yaparak kaybedilecek vaktin telafi edilemeyeceği bir tarihi kesitte, hiç gözünü kırpmadan, yüzme bilip bilmediğini dahi aklına getirmeden okyanusun ortasına atlamıştı.

Moğolları tanımıyordu, kültürlerini, dillerini bilmiyordu, neyi severler neye kızarlar, hassasiyetleri hangi konuların üstünedir, bunlar hakkında hiçbir fikri yoktu, fakat hepsinin yerine geçecek gönül dilini biliyordu Adem Tatlı ve cesaretini tam da buradan alıyordu.

Tıpkı dünyanın dört bir yanına aynı şekilde dağılan arkadaşlarında olduğu gibi, kalbin dilinin her türlü bilgisizliğin zaman içinde telafi edilmesine yol açacağını biliyordu Adem Tatlı.

Bugün dünyanın dört bir yanına gidenler, orada gözlerde pırıltılar, alkışlar, dostluklar ve sevgilerle karşılanıyorsa, sadece yakınlık ve sıcaklık göreceklerini biliyorlar, sanki dostlarının

ve akrabalarının yanına gidiyorlarmış gibi gönül huzuru içinde bu seyahatleri gerçekleştiriyorlarsa, işte bütün bunlar, oralara en olumsuz şartlarda giden öncülerin sayesinde.

Onların bu gönül köprülerini yokluklar ve imkânsızlıklar içinde kurmaları sayesinde.

Yıllarca önce onların temellerini attığı kardeşlik bağları güçlenmiş, bugün Türkiye'den oraya giden herkesi, kim olduğuna bakmaksızın kucaklayan sağlam bağlara dönüşmüştür.

Onlar ilk gittiklerinde ekmek bulamadılar, aş bulamadılar, ışık, su bulamadılar. İlk karşılaştıkları çeşitli yetkililerin şüphelerini, kaygılarını, istifhamlarıydı. Ülkelerindeki sevdiklerinden ayrı düştüler, seslerini duyamadılar, seslerini duyuramadılar, ama bütün bunları aşırp dostluğun ve kardeşliğin çelikten yollarını kurdular.

Şüphesiz gönül ve cesaret işiydi yaptıkları, ama onlar arkalarında bir milletin olduğunu, arkalarında dua ve himmetiyle her zaman onları gözleyen bu yüce zatın olduğunu biliyorlardı.

Moğolistan topraklarına ilk ayak basan kişi, Saadettin Bey'di. Saadettin Bey Ulanbatur'a indiğinde henüz Türkiye'nin büyükelçiliği dahi açılmış değildi.

Saadettin Bey bir zamane dervişiydi, hayatını yollara ve ülkelere adamıştı.

Çok kısa bir süre için ülkesine, evine dönüyor, sonra yeniden yollara düşüyordu.

Kısa boylu, gözlüklü, hafif toplu fiziki görünümü olan Saadettin Bey'in yüzünde ışık, gözlerini pırıltı hiçbir zaman eksik olmadı. Zorluklar karşısında yüksünmedi, problemler karşısında şikâyetçi olmadı, yüksek bir iman ve ahlak ile her zaman çevresinin moral vericisi ve destekçisi oldu.

Saadettin Bey, Tacikistan'da destan yazan İzmirli işadamı Hacı Kemal ağabeyin de yakın dostlarındandı.

Saadettin Bey Moğolistan'a geldiğinde, burası için neler yapabiliriz, bu ülkenin geleceğine nasıl bir katkı sağlayabiliriz, ihmal edilmiş, unutulmuş bu ülkeyi dünyaya bağlamak için hangi yatırımları yapmalıyız, soruları ile yetkililerle görüşmüş, dünyanın birçok yerinden "Moğolistan'dan ne alabilirim?" diye gelenlere karşı "Moğolistan'a neler verebiliriz" diyen birisi olarak önce mesafeli bir ilgiyle karşılanmıştı.

Zorluk sadece ülkenin genel şartlarından kaynaklanmıyordu, aynı zamanda dış dünyaya kaygıyla bakan insanların, bunda da çok haksız olmayan ön yargılarıyla da mücadele etmek gerekiyordu. Saadettin Bey'in ilk Moğolistan yolculuğu, yanındaki dört öğretmen arkadaşıyla birlikte Ocak 1994'de gerçekleşti.

Beş kişi, yanlarına yaklaşık bir ton ihtiyaç maddeleri de alarak Moskova üzerinden Ulanbatur'a geldiklerinde, gazeteler "Beş maceracı Türk okulu açmak için gelmişler. Yakında neye teşebbüs ettiklerini anlarlar ve geriye dönerler." şeklinde haberler yapmışlardı.

Zaman, gazete haberlerini, tıpkı bu haberler gibi olan genel eğilimi tersine çevirecekti.

Ulanbutar'a gelen bu beş kişi, öncelikle üniversitede ve çeşitli okullarda Türkçe öğretmeni olarak çalıştılar. Bir yandan da burada okul açabilmenin maddi ve resmi şartlarına ilişkin çalışmalar yaptılar.

Çarşı pazara çıktıklarında Moğolistan'ın o derin yokluk ve yoksunluk şartlarıyla karşılaştılar. Aradıkları hiçbir şeyi bulamıyorlar, ya da en kalitesizinden ve pahalısından bulabiliyorlardı.

Herhangi bir maldan biraz fazla almaya kalkıştıklarında ise

satıcılar hemen malın fiyatını artırıyolar, ya da “Ben bunun tamamını satarsam yarın ne yapacağım?” itirazıyla karşılaşıyorlardı.

Bu beş arkadaş altı aylık çaba ve girişimlerinin neticesinde Moğol yetkililerinin güvenini kazandılar ve Ulanbatur, Darhan ile Kazakların yoğun olarak yaşadığı Bayanölgi şehirlerinde Türk okulu açma iznini aldılar.

Adem Tatlı işte bu okullardan Darhan’da olanına müdür olarak tayin edilmişti ve 1994 yılının Ağustos ayında önce Ulanbatur’a geldi, sonra ise Darhan’a ulaştı.

Moğolistan’da 1 Eylül tarihi hafta sonuna gelse dahi okulların açıldığı, derslerin başladığı bir tarihtir.

Önünde ancak çok kısa bir süre bulunan Adem Tatlı hemen kolları sıvayarak çalışmaya başladı.

Darhan Türk okulunun değil 1 Eylül’de kapılarını eğitim-öğretime açması, o yıl dahi ders başı yapması ancak mucizeyle anlaşılabilcekken, bu kısa süre son derece çalkantılı, ayın zamanda müthiş tevafuklarla yaşandı.

Dönemin Darhan İl Milli Eğitim Müdürü Batculun Bey’di.

Bu kişi inanmış bir komünist olmakla birlikte yaşanan değişimi kavramış, Moğolistan’ın modern dünya ile bütünleşmesinde radikal değişiklikler yapılması gerektiğine kani olmuştu.

Darhan’da açılacak seçkin bir okulun bu bölgenin kaderi üzerinde ne kadar etkili olacağını öngörmüş, okulun açılması için çok gayret sarf etmişti.

Dönemin karmaşası içinde kimi yetkililer kaygı ve endişe ile davranıyor, karalamalarla ve ithamlarla mevcut durumu ve iktidar ilişkilerini korumaya çalışıyordu.

Bu ithamlar bazen doğrudan Batculun Bey’e de yöneltilmiş,

ülkeyi satmakla suçlanmış, hakkında türlü şayialar, dedikodular çıkartılmıştı.

Fakat Batculun Bey, büyük değişim dönemlerinin karar vermek ve sorumluluk üstlenmekten kaçınmayan az sayıdaki karakterinden birisiydi.

Aynı zamanda Rusya'nın değişik yerlerindeki Türk okullarını gezmiş, buralardaki eğitimin kalitesine, okulların sistematiğine, başarısına doğrudan doğruya şahitlik etmişti.

Türk okulunun açılıp açılmamasıyla ilgili kararın alınacağı toplantıya (vali, belediye başkanı, emniyet müdürü, milli eğitim müdürü) gibi birim amirleri katılmıştı.

Darhan İl İdare Kurulu olarak adlandırılan bu kurulda demokratlarla komünistler arasında ateşli tartışmalar yaşandı, lehte aleyhte sözler söylendi.

Batculun Bey'in, okulun açılmasına karşı çıkanlara;

- Bu okul sana bana değil çocuklarımıza lazım, onların ufkunun dünyayı kucaklaması ancak böyle olabilir.

Okul açılsın, beğenmezseniz kapatırsınız, herhalde bu kişiler okulu sırtlarına vurup götürecek değiller ya! şeklindeki cevabı tartışmalara son noktayı koymuş oldu.

Şüphesiz demokratlarla komünistler arasındaki ayrılığın yegâne sebebi okul değildi, hemen hemen her konuda oluşan farklı anlayış ve reyler, okul meselesinde de kendini göstermişti.

Fakat zaman içinde birçok konudaki farklı politikalar devam etse de Türk okulu gösterdiği üstün başarı ile hem demokratların hem de komünistlerin beğenisini kazanacak, çocuklarının her açıdan emin ellerde olduğu konusunda mutabakat sağlayacaklardı.

Batculun Bey, Darhan'daki toplantının tartışmalarını ve

oluşan nihai kararı Ulanbatur'da ülke çapında eğitimin ele alındığı bir toplantıda da dile getirdi ve Türk okullarına destek verdi.

Adem Bey, beraberindeki öğretmenler ve belletmenlerle Darhan'a geldiğinde, gerçekte “okul” diye bir yer olmadığını, ortada sadece bir “fikir” ve “söz” bulunduğunu gördü. Ancak zaten büyük işler de bir fikir ve sözle başlamaz mı?

Adem Bey ve arkadaşları hemen işe koyuldular. Virane bir yatılı okulun yurt kısmının üçte biri ölçeğindeki bir bölümü Türk Okulu yapılması için kendilerine verilmişti.

İşte şimdi söz ve fikrin yanı sıra yıkık dökük de olsa somut bir başlangıç noktası vardı.

Mekânı gezen Adem Bey ve arkadaşları tabir caizse nereye el atsalar ellerinde kalan bir yapıyla karşılaştılar. Hem eski hem de hantal olan binada çok kapsamlı bir tamirat gerekiyordu.

Mesele sadece tamirat yapmak da değildi, aynı zamanda piyasada malzeme yoktu.

Halen etkisini sürdüren Sovyet sistemi gereğince her türlü malın devlete ait depolarda bulunması gerekiyordu, ancak o depolar da boştu.

Adem Bey ve arkadaşları sokak sokak dolaşıyorlar, oradan bir tahta, buradan çivi, bir başka yerden boya bularak malzemeleri bir araya getirmeye çalışıyorlardı.

Elde tamiratı gerçekleştirecek paranın olması dahi çözüm değildi, çünkü malzeme bulunmadığında para işe yaramaz bir kağıt parçasına dönüşüyordu.

Adem Bey ve arkadaşları hem malzemeleri parça parça topladılar hem de inşaatta çalıştılar, kum taşıdılar, sıva yaptılar, harç kardılar.

Kalem tutan, kitap tutan eller nasırlaştı.

Hepsi çok acele ediyorlar, bir an önce okulu açmaya çalışıyorlardı, çünkü 1 Eylül gelmiş geçmiş, Moğolistan'daki okullar açılmış, ancak Türk Okulu henüz ders başı yapamamıştı.

Dört kat olarak düzenlenen okulun birinci katı sınıflar ve idare bölümü, son katı ise yurt olarak düzenlendi.

Ekim ayında öğrenci alımı için yapılan sınava yaklaşık iki yüz öğrenci katıldı, kırk sekiz kişi okula kaydedildi, yirmi dörder kişilik iki sınıf yapıldı.

Kasım 1994 geldiğinde, havalar soğuyup yapraklar sarardığında, kış mevsiminin griliği gurbet hüznünü daha bir kararttığında, Darhan'daki öğretmenlere büyük bir mutluluk ve coşku veren o mucize gerçekleşti.

Okul kapılarını öğretime açtı, öğrenciler ders başı yaptılar. Moğolistan'ın yoklukları içinde parça parça bir araya getirilen taş, toprak, kum, çimento şimdi standartlar üstü bir mekânda kutsal eğitimin bir parçası olmuşlar, adeta taş, toprak, kum, çimento olmaktan çıkmışlardı.

Okul binası elbette mükemmel değildi, fakat Moğol öğrenciler için burası küçük bir saray olarak görülüyordu.

Tüm bina baştan ayağa elden geçirilmiş, pencereler yenilenmiş, yatılı öğrenciler için tertemiz ranzalar konulmuş, yerlere halılar serilmiş, modern ve estetik lavabolar, tuvaletler yapılmıştı.

Öğrenciler için bu mekân sadece bir okul değil, aynı zamanda adeta beş yıldızlı bir otel görünümündeydi.

Pek çok öğrenci evlerinde bulamadığı yemekleri burada yiyor, kendilerine şefkatle yaklaşan, hem öğrenci hem de insan olarak gören, yüzlerinden tebessümün eksik olmadığı öğretmenlerinden her türlü dersin yanı sıra en temelde hayat bilgisini öğreniyorlardı.

Öğretimin başlamasıyla birlikte önemli bir mesele baş gösterdi. Okul ve yurt karmaydı.

Kız ve erkek öğrenciler aynı sınıflarda, aynı yatakhane ancak farklı odalarda kalıyorlardı.

Belletmenlerin tamamı ise erkekti.

Adem Bey, iki belletmenle birlikte kiraladıkları bir evde kalırken, diğer öğretmen ve belletmenler ise yurttaydılar. Okulda yatılı olarak kalan kız öğrencilerle ilgilenecek bayan belletmenlere ihtiyaç vardı. Onlara “ablalar” gerekiyordu.

Adem Bey öğrencilik, öğretmenlik, Moğolistan derken henüz evlenmeye vakit bulamamıştı, yanındaki genç öğretmenler ve belletmenler de becardılar. Adem Bey, hem kendisine yoldaşlık edip hayat yükünü paylaşacak, hem de öğrencilere ablalık edecek bir eş fikrine sıcak bakmaya başladı.

Herkesin gözü okulun, öğrencilerin ve öğretmenlerin üzerindeydi.

Okulu güzel yapmışlardı, fakat acaba eğitimde başarılı olacaklar mıydı, kimdi bu Türkler, niçin burada Moğol gençlerini yetiştirmek gibi bir işe kalkışmışlardı?

Moğolların zihnindeki Türkler Araplara benzeyen bir millett;

- Gerçek kıyafetlerinizi ne zaman giyeceksiniz? diye öğretmenlere soruyorlardı.

Okul açıldıktan bir ay sonra ilk veli toplantısı yapıldı.

Öğrenciler henüz yeterli seviyede Türkçe ve İngilizce bilmiyorlardı. Adem Bey, başarılı kız öğrencilerinden Tsrendulam Zorigt'e toplantıda tercümanlık yaptırdı.

Öğrendiği 150-200 kelime ile tercümanlık yapan Zorigt bütün velilerin hayranlığını kazandı,

Türk öğretmenlere güvenme konusunda ilk ve sağlam adımın atılmasına vesile oldu.

Türk Okullarının eğitim ve öğretime bakışları, sadece okul-la sınırlı olmayan, öğrencileri aileleriyle birlikte düşünen, onların tüm hayatları ve gelecekleriyle ilgilenen bir anlayışa dayanıyordu.

Öğrencileri daha iyi tanımak, aileleriyle yakın ilişkiler kurmak için öğrenci evlerine ziyaretler gerçekleştirildi.

Bu Moğol okullarında görülmemiş bir uygulamaydı ve öğretimin insani bir süreç olarak değerlendirilişi ailelerin çok hoşuna gitmişti.

Öğretim yılı sonuna gelindiğinde, öğrenciler hem İngilizce hem de Türkçe biliyorlardı.

Veliler çocuklarının Avrupa standartlarında bir eğitim aldığını fark etmişlerdi. Ayrıca aile içi ilişkilerde çocuklarında ciddi davranış değişiklikleri görmüşlerdi. Onlar anne ve babalarına karşı çok daha saygılı davranıyorlar, ev işlerine yardım ediyorlar, odalarını düzenli tutuyorlardı.

Artık Türk Okulu denildiğinde Darhan'daki her evde söylenen sadece övgüydü.

Uygulamanın parlak başarıları, tüm ailelerde çocuklarını Türk okuluna vermek yolunda bir eğilim doğurmuştu. Bu başarının mimarı, başındaki insan Adem Bey'di. Darhan'ın kendisine açılan kapılarından geçmiş, gönül kapılarını da Darhan'ı kucaklamak için sonuna kadar açmıştı.

Kültürlerin farklılığı bazen küçük, hoş anekdotlara neden oluyordu.

Bunlardan birisi, Moğolistan'da çayın tuz katılarak içilmediydi.

Yurt müdürü Mehmet Bey çaya şeker atılmasını istediğinde

bütün öğrenciler buna itiraz etmişler, sonuçta okul kantininde tuzlu çaya devam edilmişti.



Dağa çizilen Cengiz Han portresi

Türkiye'ye gelip burada denizi ilk defa gören ve suyunun tuzlu olduğunu öğrenen bir öğrenci, “Bu denize çay koysak ne büyük bir çay kazanına dönüşür,” diye espri yapmıştı.

Yılsununda başarılı üç öğrenci Türkiye gezisiyle ödüllendirildi.

Öğrencilerle birlikte Türkiye'ye doğru yolu çıkan Adem Bey'in kafasında bu yaz döneminde evliliği gerçekleştirmek fikri de vardı.

Yüce Peygamberimiz, “Evleniniz, çoğalınız,” “Kişi evlenmekle dininin yarısını tamamlamış olur,” diyerek evliliğin önemini dile getirmiştir.

Adem Bey için de evliliğin vakti gelmiş, annesi onun mü-rüvvetini görmek istediğini Beyan eder olmuştu.

Şimdi görev yaptığı Darhan'da kız öğrencilerin bir ablaya duydukları ihtiyaç, onun bu kararını daha hızlı bir şekilde uygulamaya taşınmasını gerektiriyordu.

Ancak daha baştan durumun hiç de iç açıcı olmadığı çok belliydi.

Adem Beyle evlenecek olan kişinin onunla Moğolistan'daki ağır hayat şartlarını paylaşması, aynı yükün altına girmesi gerekiyordu.

Bu ülkenin uzaklığı, aradaki mesafeyi daha da artıran ulaşım imkânlarının kıtlığı, nihayet hayatın yükü müstakbel gelinin ve ailesinin kolay karar verebileceği hususlar değildi.

Adem Bey tanıdıkları vasıtasıyla Taşköprü eşrafından Eyüpağalar namıyla bilinen aileden Aysel Hanım ile görüşmeye karar verdi.

Aysel Hanım Çorum'da dershanede çalışmaya başlamak üzereydi. İlk görüşme Çorum'da bir kafeteryada gerçekleşti.

Adem Bey sabah erkenden otobüse binmiş, öğle vaktine doğru Çorum'a gelmişti.

Aysel Hanım onun geleceğini biliyordu, ancak nasıl bir insan olduğuna dair bilgileri kendisine anlatılanlardan ibaretti.

Aracılar karşılıklı resimleri de iletmişler, suretlerin de fikrin oluşmasına katkıda bulunacağını ummuşlardı.

Hem Adem Bey hem de Aysel Hanım için fotoğraf sadece bir fotoğrafı ve insana dair o derinliği vermekten elbette uzaktı. Ancak yine de o en başlangıçtaki "kimdir, nedir, nasıl birisidir" gibi temel sorulara bir cevap denemesiydi fotoğraf.

Hepimiz biliriz, fotoğraflardaki suretlerle gerçek insanlar

arasında mutlaka farklar olur, karşılaşmalar bu farkları derinleştirir ya da sınırlar.

Çünkü gerçek insanlar kimliklerini, yüzleri bedenlerinden çok dilleri, kimlikleri, tavırları, jestleri ile oluştururlar.

İki insanın birbirine karşı duyacağı yakınlık, sıcaklık insan ilişkilerindeki nice inceliklerde, ayrıntılarda saklıdır.

Bazen edilen bir sözün ardından yaşanan dalgınlık, uzaklara bakış, bazen dildeki bir peltek “s” harfi, bazen “ben de aynı şekilde düşünmüştüm” türünden tevafuklar yakınlaştırır insanları.

Ya da ilişki tersine gelişmelerin önünü açar.

O yüzden ilk karşılaşmalar, ilk intibalar, ilk konuşmalar, sözlerin karşılıklı ilk mübadeleleri çok önemlidir.

Adem Bey öğlen namazını bir camide kıldıktan sonra duasının sonuna “Allah’ım hayırlısın ver,” dileğini ekledi.

Çünkü o, fani kullar olarak ancak elden geleni yapabileceğimizi, hayırlı olanı anlamaya çalışacağımızı ama bütünüyle öngöremeyeceğimizi biliyordu.

Her zaman her vakit hayatın her hali karşısında kendisine müracaat edilecek olan mutlaka yüce Allah’tı.

Camiden çıkarken kendisini hafiflemiş hissetti.

Her şey tam da olması gerektiği gibi oluyordu adeta.

Annesini düşündü, onun babasıyla nasıl karşılaştığı ve evlenmeye karar verdiği üzerine çok fazla bilgisi olmadığını fark etti.

Oysa onlar da kendi zamanlarının gelenekleri ve görenekleri çerçevesinde de olsa nihai olarak kararlarını kendileri vermişlerdi.

Karar vermek, nasıl bir şeydi?

İnsan o karar halini nasıl bilebilirdi?

Evliliği her zaman çok kolay ve kendiliğinden olup bitecek bir süreç gibi düşündüğünü anladı.

Oysa şimdi evlilik yolunda ilk adımları atarken geçmişte aklına gelmeyen çeşitli düşünceler zihninde yankılanıp duruyordu.

Evlilik, insanın hayatını, mahremini, her şeyini bir başkasıyla, şimdi yabancı olan birisiyle paylaşması demektir.



Adem Tatlı'nın ablası ve eniştesi

Bir yabancı nasıl böylesine yakın hale geliyor, insan kendini bir başka varlıkla iç içe hissediyordu? Bizim Doğu dünyasında ne çok aşk anlatısı vardı aynı zamanda.

Aşk, Allah aşkı en başta olmak üzere aşk...

Hizmet aşkı da bir aşktı. Öğrencilerine yönelik duyduğu sorumluluk, o sevgi de aşktı.

Aşk, kısır, sadece iki insan arasındaki “duygulanımlardan” ibaret olabilir miydi?

Oysa o iki insan, çok daha yüce bir davanın fertleri olarak yan yana iç içe olduklarında, ancak o zaman çok daha muhteşem, çok daha yakıcı bir aşkın içinde olmazlar mıydı?

Bütün bunları birbirinden ayırmak mümkün müydü?

Hepsi Necip Fazıl'ın dediği gibi derece derece birbiriyle irtibatlı olarak yükseliyordu. Yüce Allah erkekler ve dişiler olarak yaratmaktan bahsetmiyor muydu?

Bu iki cinsin arasındaki ilişki elbette insani değerlerden, insanı insan yapan özelliklerden pay alacaktı.

Fuzuli'nin o meşhur mısrası geldi aklına:

*Bende Mecnun'dan füsün âşıklık istidadı var
Aşık-ı sadık benim Mecnun'un ancak adı var.*

Mecnundan füsün âşıklık istidadı...

Böyle düşünürken sözleştikleri kafeteryanın önüne geldiğini gördü.

Aysel Hanım telefonda çok iyi tarif etmişti.

Saatine baktı, yaklaşık on beş dakika önce gelmişti. Erken geldiğine sevindi. Daha ilk görüşmede gecikmesi iyi olmazdı.

İçeride bir masaya oturdu.

Kafeterya boş sayılırdı. Bu iyi diye düşündü.

Bu tür mekânlara çok alışık değildi, hele kalabalık olanını hiç çekemezdi. Gözleri kapıda beklemeye başladı.

Evet, bu kapıdan Aysel Hanım girecek ve o hayat yolunda birlikte yürümeyi düşündüğü insanı ilk defa bir gölge, bir silüet olarak tam da burada görecekti. Böyle konuları çok olağan, çok sakın karşılayacağını zannederken heyecanlandığını, nabzının yükseldiğini hissetti.

Hayatın bu önemli dönemeçleri sadece değişiklik doğuruyor, aynı zamanda kendimizin kimi yönlerini tanımamıza da vesile oluyordu.

Sonra Aysel Hanım'ın hızlı adımlarla girdiğini, etrafa kısaca baktıktan sonra doğruca masaya geldiğini gördü.

Yüzünde aydınlık bir gülümseme vardı.

Kendisi de gülümseyerek mukabele etti, yerinden kalktı
– Hoş geldiniz! dedi.

Karşılıklı oturdular.

Önce kısa bir suskunluk. Sonra ilk sözler, ilk hatır sormalar.

Aslında bütün konuşmaların döküldüğü ortak bir meca vardı, sözler üzerinden birbirlerini tanımaya çalışıyorlardı.

Arkadaşlarının aracılıklarına tam güvenleri olmakla birlikte, bir de şahsen birbirlerinin varlığını kavıyorlardı.

Adem Bey her sözün biraz daha birbirlerine yaklaşmalarına vesile olduğunu tüm kalbiyle hissediyor, Aysel Hanım'ın yüzünden eksilmeyen tebessümünü bunun bir onayı olarak görüyordu.

Söz döndü dolaştı, hayatlara geldi.

Adem Bey çocukluğunu, annesini, babasını, okul yıllarını anlattı. Hayatın kendisi için nasıl bir anlam taşıdığından söz etti.

Moğolistan'ın, oradaki okulun kendisi için ne kadar önemli olduğunu dile getirdi, hayatının hizmete adanmış olduğunu vurguladı. Yurtta kalan kız öğrencilerden, onların başında bir ablanın bulunmayışından, inşallah bu evlilik gerçekleşirse böyle bir görevi üstlenmesini bekleyeceğini beyan etti.

Aysel Hanım hakkında kendisine iletilen bilgilerin hayranlık verici olduğunu, bu bilgileri iletenlerin gözlerinin ve kalplerinin kendi gözü ve kalbi olduğunu ifade etti.

Şimdi işte tanışmışlar, karşılıklı dilin uyumunu görmüşlerdi.

Kararının arkasında Aysel Hanım'ın yüksek meziyetleri ve hizmete aşinalığı ile birlikte şimdi burada kalbi tasdiki vardı.

Aysel Hanım bu gözü pek, inançlı, yağız Anadolu delikanlısından etkilenmişti.

Ona da Adem Bey hakkında bilgiler verilmiş, beklentilerine uygun bir kişiliği olduğunu öğrenmişti.

Bu karşılaşmada Adem Bey'i yakından tanımış, zihninde bir tasavvur olarak düşündüğü insana ne kadar yakın olduğunu anlamıştı. Bundan ötesi kendi tabiatında gelişecekti.

Evlilik teklifini düşüneceğini söyledi.

İlk görüşmenin ardından birkaç gün geçtikten sonra Aysel Hanım'ı arayan Adem Bey, Moğolistan'a çabucak dönmesi gerektiğini, o yüzden bir hafta içinde düğünü yapmalarının çok isabetli olacağını söyledi.

Şüphesiz evlilik konusuyla ilgili bu acele, bu telaş geleneksel anlayışa uygun değildi.

Kız evi naz evi demişler, gidilir kız istenilir, tekrar gidilir kanaat alınır, olumluysa önce söz kesilir, sonra nişan, derken belli bir vadede düğün yapılır.

Oysa Adem Bey bir hafta içinde düğünün yapılmasından söz ediyordu.

Aysel Hanım, ailesiyle görüşeceğini, onlar “olur” demeden kendisinin bir cevap veremeyeceğini söyledi.

Aysel Hanım, varlıklı bir ailenin en küçük çocuğuydu.

Babası, yaşadıkları ilçe olan Taşköprü dışında bir yere onu verme düşüncesinde değildi.

Kızı evlendikten sonra da yakınında olsun istiyordu.

Aysel Hanım öncelikle meseleyi ağabeyine açmaya karar verdi. Ağabeyi, "Gelsin, görüşelim." diyerek evliliğe açık kapı bıraktı.

Oysa Türkiye'de kaldığı o kısa süre içinde Moğolistan'daki okulların işleriyle ilgili koşuşturup duran Adem Bey'in böyle bir görüşme yapmaya ne zamanı ne zemini vardı.

Ama elbette görüşmeden de olamazdı.

Bir akşam geç vakit işleri tamamlar tamamlamaz ağabeyin İstanbul'daki evine geleceğini söyledi.

Damat adayını bekleyenler onunla ancak gece yarısı saatler on ikiyi gösterirken tanıştılar. Ağabey, kız istemeye gelen birisinin bu önemli zamanda dahi vakti bu şekilde kullanmasından memnun olmamıştı, ancak görüşme olumlu geçti.

Adem Bey'in sıcakkanlı kişiliği, bildik evlilik seremonilerine ilişkin beklentilerden daha baskın gelmiş, bir anda herkesi tanış kılmıştı.

Aysel Hanım ve Ağabey, bu defa babayı nasıl ikna edeceklerini düşünmeye başladılar.

Vakit dardı, çok fazla düşünmeye zaman yoktu, Aysel Hanım bir gün tüm cesaretini toplayıp babasına meseleyi açtı.

Baba bu damdan düşer gibi kız istenmesi hadisesinden rahatsız oldu, ancak kızına tepki vermedi.

Nasıl olacaktı böyle bir iş?

Üstelik damat adayının ne ailesini ne çevresini biliyorlardı.

Adem Bey babanın sessiz hoşnutsuzluğundan haberdar oldu, ancak Aysel Hanım'a güveniyordu.

Ona, "Bir hafta içinde evlenme imkânımız varsa düğünü yapalım, yoksa Moğolistan'a gideceğim, döndüğümde gün kararını veririz," dedi. Oysa henüz damadı ağabey dışında hiç kimse görmemiş, tanımamıştı.

Sonunda, Adem Bey'in Moğolistan'a gitmesine, oradayken annesinin kız istemeye gelmesine karar verdiler.

Anne, abla (Gülkız Hanım), enişte ve yeğen Taşköprü'ye gelip üç gün Aysel Hanımların evinde konuk oldular, tanıştılar, biliştiler, Adem Bey'den, işinden, Aysel Hanım'dan bahsettiler, üçüncü gün ise nihayet kızını istediler.

Aysel Hanım'ın ailesi bu aileyi, onların açık yürekliliğini çok sevmiştir.

Nihayet damat hiç görülmeden Aysel Hanım'a evlilik izni çıktı.

Aylardan Eylül'dü.

Adem Moğolistan'dan telefonla olsun Aysel Hanım'ı aramıyor, ona neler olup bittiğini anlatamıyor, kendisi de gelişmelerden haberdar olamıyordu. Çünkü Moğolistan'ın teknik alt yapısı bu tür haberleşme için yeterli değildi.

Mektupla iletişim kurmak da çok zordu.

Yaklaşık beş ay Adem'den hiç haber alınamadı. Aysel Hanım'ın ailesi aranıp sorulmamaktan şikâyetçiydi, bunu bir tür gurur meselesi yapıyor, kızlarını zorla veriyormuş konumuna düşüklerini sanıyorlardı.

Ortalığın iyice karıştığı bir zamanda telefon etmek için bir yol bulan Adem Bey Aysel Hanım'ı aradı, bir kez daha niyetinin ciddiliği dile getirdi, ailesine selamlarını ve saygılarını ilettiler.

Aysel Hanım sözlendikten bir süre sonra gece rüyasında Moğollara benzeyen bir kişiyi Peygamber Efendimiz (s.a.v.) olarak gördüğünü sandı. O kişi Moğol öğrencilerle birlikte teravih namazı kılmaktaydı.

Bu rüyayı bir süre nasıl yoracağını bilemedi, ancak daha sonra Moğolistan'a gittiğinde, mutfakta yemek yaparken rüyasındaki kişiyi bir an pencereden gördü kaybetti.



Adem ve eşi Aysel Tatlı Moğol dostlarıyla

Arkasından koştuysa da kimseyi bulamadı.

O yılın Şubat tatilinde iki haftalık bir izinle Adem Bey Türkiye'ye geldi. Aysel Hanım'ın ailesinin düğünü yazın yapma fikrini çok geç buluyor, özellikle Moğolistan'daki öğrencilerin ablasız kalmalarına üzülüyordu.

Oysa o iki hafta hem Ramazan'a denk gelmişti hem de sert bir kış hüküm sürmekteydi.

Adem Bey Türkiye'ye gelmiş olmasına rağmen bir süre Moğolistan'ın işlerinin yoğunluğu dolayısıyla Taşköprü'ye gide-
medi.

Öte yandan nikâh için işlemlerin başlaması doğrultusunda çaba gösteriyor, formaliteler için aile fertlerini görevlendiriyor-
du.

Aysel Hanım Adem Bey'in yoğun işlerini hoşgörüyle karşı-
lıyor, evliliğin tüm işlerine yetişmeye çalışıyordu.

Belirlenen nikâh günü geldiğinde, damat halen ortalarda gözüküyordu.

Adem Bey'in Ankara'da olduğu, oradan Taşköprü'ye geleceği biliniyordu, ancak niçin geciktiği, nerede kaldığı hakkında kimsenin bir fikri yoktu, üstelik herhangi bir şekilde kendisine ulaşmak da mümkün değildi.

Kendi nikâhına bile zamanında gelmemiş damadıyla ilk defa karşılaşacak olan kayınbaba bu durumdan hiç de hoşnut değildi.

Nihayet gece yarısına doğru Adem Bey çıkageldi.

Ankara trafiğinin sıkışıklığından gecikmişler, bir de Çankırı'da Moğolistan'la ilgili bir iftar davetine katılmak zorunda kalmışlardı.

Gelir gelmez herkesin gönlünü aldı, geciktiği için özürler diledi, mazereti hakkında bilgi verdi. Bu cana yakınlık ve sıcak ilgi herkesi gevşetti, kızgınlıklara son verdi.

Ertesi sabah nikâh kıyıldı.

O gün 14 Şubat 1996'tıydı ve o gece bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesiydi.

Nikahın ardından Adem Bey Moğol misafirlerle ilgileneceğini söyleyerek hızla oradan ayrıldı.

Peşinden, birkaç gün sonra Aysel Hanım da baba ocağından elinde bir bavulla çıktı.

Bu genç kızın hayata ilişkin hayalleri, özlemleri, beklentileri elindeki bir bavula sığacak kadardı.

Manevi âleme açılmış gönüllere bazen maddi hayatın bir bavulu dahi çok gelebilir.

Aysel Hanım'ın yanında uzak diyarlara asıl götürdüğü hizmetin şefkatiyle çocukları yüreklerinden kucaklayan sevgisiydi. Onlar ise elbette bu dünyanın bavullarına sığmazdı.

Darhan'daki Acı

Aysel Hanım'ın Moğolistan'a ilişkin ilk bilgisi "Hiçbir şeyi olmayan bir yer"di. Adem Bey onun hayal kırıklığı yaşamasını istemiyordu.

- Orada insanlar var mıydı?

- Evet!

- Eğer onlar yaşıyorsa biz de yaşarız.

Aysel Hanım'ın hazırlığı da beklentisi de aynı istikametteydi.

Birlikte Ulanbatur'a vardıklarında Adem Bey eşini iki gün okulun yurdunda bırakıp peş peşe toplantılara katıldı.

Aysel Hanım yurt binasına ilişkin ilk intibalarını, "bir belgesel filmi izliyormuş gibi", olarak anlatıyor.

Ruslardan kalma virane yurt odası, gerçek değilmiş, eski zamanlardan kalma bir yanılsamaymış, göz açıp kapandığında kaybolacak ve bu dünyaya geçilecekmiş duygusu uyandırıyor insanda. Aysel Hanım insanoğlunun en zor şartlara bile katlanabileceğini biliyordu, önemli olan niçin katlandığıydı.

Buradaki varlıklarının nedeni Moğol çocuklarını yetiştirmek, bu ülkenin makûs talihini değiştirmek için elini taşın altına sokmak, hizmet yolunda dünyayı kucaklamak olduğunda insan her şeye katlanabilirdi.

Aysel Hanım Moğolistan'a has o kokuya, kendisini rahatsız eden ve her nereye gitse adeta takip eden kokuya ilk burada rastladı.

Önce yurt odasının havasızlığına hükmetti, pencereleri açıp havalandırdı, fakat geçmediğini gördü.

Her ülkenin, her kültürün nasıl kendine has bir hayat tarzı oluyorsa, aynı zamanda bir de kokusu oluyordu.

Kültürel fark nedeniyle bu kokunun etkisi de farklı olabiliyordu. Aysel Hanım'ın burada kalırken barışmak durumunda kaldığı sadece mekânlara ilişkin yokluklar değil aynı zamanda bu koku oldu.

İki gün sonra Darhan için otomobille yola çıktılar.

Darhan'a yaklaşırken iki otomobil ve on kişilik bir grup onların yollarını kesti.

Adem Bey,

- Bunlar eşkıya, yolu kesmişler ama sen merak etme ben şimdi hallederim, diyerek, Aysel Hanım'ın şaşkın ve endişeli bakışları arasında otomobilden indi.

Adem Bey dışarıdaki insanlara yaklaşırken ter içinde kalan, kendisi de inmek için hamle yapan Aysel Hanım, biraz sonra gerçeği öğrendi.

Bu gelenler eşkıya değil onları karşılayan belletmenler, öğretmenler ve bir kısım öğrencilerdi.

Otomobilden indiler.

Moğol geleneklerine göre kendilerine süt ikramı yapıldı.

Aysel Hanım'a konvoy halinde şehir turu attırılıp sonrasında varlığının şerefine kurban kesildi.

Bu karşılama töreni Aysel Hanım'ı derinden etkilemiş, bu topraklara olan bağlılığı için sağlam bir başlangıç oluşturmuştu.

Çünkü artık hayali sözler değil gerçek insanlarla, onların sevgileri ve beklentileri ile karşı karşıyaydı.

Artık yurttaki belletmenlerin ve öğrencilerin bir Aysel ablası vardı.

Darhan, sessiz, sakin bir Anadolu şehri havasındaydı.

Şehir Ruslar tarafından kurulmuştu. Nüfus yapısı diğer Moğol şehirlerinden farklıydı, burada her milletten insan vardı. Sovyet sistemine has şehirleşmenin tüm özelliklerini taşıyordu:

Geniş yollar, kenarları ağaçlı bulvarlar, estetikten ziyade işlevsel-
liğin öne çıkartıldığı Rus mimarisi.

Darhan'ı Ruslar bir fabrikalar, dolayısıyla işçi şehri olarak
düşünmüşlerdi.

Bu şehrin tüm geçmişi ise sadece elli yıldır.

Aysel Hanım o gün akşama kadar yurttan kaldı, öğrencilerle
tanıştı, çevreye göz attı, yapılabilecekler üzerinde düşündü, son-
ra ise Adem Bey'in kaldığı bekar evine gitti.

Birkaç parça eski eşya, yaşama için yeterli asgari ihtiyaçların
yer aldığı virane bir ev.

O eşyalar da ancak bulunabildiği pazarlarda ikinci el olarak
alınmıştı, başkalarının izlerini, işaretlerini taşıyorlardı.

Bir hafta kahvaltıda soğan salatası yediler.

Aysel Hanım hayatında ilk defa soğan salatası ile kahvaltı
yapıyordu. Çarşıda pazarda ekmeğe yoktu.

Un alıp Türkiye'den getirdiği kek kalıplarıyla ekmeğe yaptı.

Yabancılık kullanılan eşyadan, candan görülen evlerden,
yollardan, Moğolistan'a has kokudan, yenilenlerin tadından tu-
zundan, kısacası her şeyden yükselen, insanı kuşatan bir şeydi.
Adı konulamaz, tek tek sayılamaz, hayata ilişkin her şeyde ve
her yerde kendini gösteren bir şey.

Varlıklı bir ailenin kızı olan Aysel Hanım gurbet bir yanda,
yoksulluk ve yoksunluk bir yanda kendini cendereye alınmış
gibi hissediyor, fakat gönüllere hizmetin hoşnutluğunun yine de
bütün bu güçlükleri aşmak için insana güç verdiğini varlığında
duyuyordu.

Aysel Hanım yurt müdiresi olarak işe başladı.

Aysel Hanımla birlikte yurda bayan belletmenler de gelmiş,
onlar da işe başlamışlardı. Böylelikle kız öğrenciler kendilerine
yol gösterecek ablalara kavuşmuş oldular.

Aysel Hanım peyderpey öğrencileri evinde konuk ediyor, onlara eksik malzemeyle de olsa elleriyle pişirdiği Anadolu yemeklerinden ikram ediyordu. Bu yemekler Moğol öğrencileri çok etkiliyor, şimdiye kadar hiç böyle lezzetli yemekler yemediklerini söylüyorlardı.

Aysel Hanım Darhan'da kaldığı beş ay boyunca bütün öğrencileri birkaç kez evinde konuk etti.

Evin bahçesinde tohumlarını Türkiye'den getirip ektiği sebzelerden yemekler yaptı. Onların Anadolu kültürüyle karşılaşmalarına yardımcı oldu, Türkiye hakkında bilgiler verdi, onların gönül dünyalarına girdi.

Başlangıçta tüm Moğolistan'da dört Türk aile vardı.

Ulanbatur'a gittiklerinde çarşı-pazara çıkıyorlar, meyve sebze bulurlarsa satın alıyorlar, aralarında -hak geçmesin diye neredeyse tane hesabı paylaşıyorlardı.

Okullar tatil olduğunda, hem yurdu beklemek hem de tamiyat işlerini yakından takip etmek için evlerini yurda taşıdılar. İşler dolayısıyla o yaz Türkiye'ye gelemediler.

Okulların açılmasına az bir zaman kala Adem Bey, Ulanbatur'daki okula müdür olarak atandı ve orada vazifeye başladı.

Artık her birini yakından tanıyıp sevdikleri öğrencileriyle hüzünlü ayrılık sahneleri yaşadılar.

Sarnai, Tsrendulam ve Arunbulor...

Onlar Darhan'da kalan nice öğrenciden bir kaçıydı.

Geride bıraktıkları bir başka varlık ise, anne karnında dört aylıkken öldüğü için alınan evlatlarıydı.

Onu da Darhan'ın toprağına bırakmışlardı.

Adem Bey yavrucağı kucağına almış, sessiz ve yalnız bir tepenin yamacına gözyaşları dökerek defnetmişti.

Gidilen ülkelere sevginin işaretleri sadece sevinçlerle verilmiyor, bazen acılar kendi ebedi işaretlerini bırakıyor o ülkenin taşına toprağına...



Moğolistan Cumhurbaşkanı Türk kolejini ziyaret ederken

İnsan, daha çocukken kendi çocuğunu düşünmeye başlıyor. Sonra evliliğin vakti saati geldiğinde çocuk evliliği tamamlayan, onu taçlandıran asıl varlık haline geliyor adeta.

Bir çocuğun kimliği anne karnına düşmekle birlikte oluşuyor. Verilen ilk haber, bir çocuğunuz olacak müjdesi, bir fikir olan bu yeni varlığı gerçekliğe dönüştürüyor.

Bir varlık, yeni bir varlık, bu hayata gözlerini açacak iki insanın çocuğu olarak bir taze soluk böylelikle daha doğmadan ailede hayatıyet kazanıyor.

Adem Beyle Aysel Hanım da yavrularının haberini öylece karşıladılar.

Heyecanla, sevinçle. Sonra hazırlıklara giriştiler.

Eve gelecek bu yeni insan için küçük patikler, elbiseler gerekiyordu.

Darhan'ın zor şartlarında bunları tek tek hazırladılar.

Evin bir köşesinde onun küçük bir yeri oldu.

Aysel Hanım oraya baktıkça çektiği her tür sıkıntıyı unuttu, yavrusunu kucaklayacağı günü iple çekiyordu.

Adem Bey'in işi çoktu ama yine de birbirleriyle konuşacak vakitleri olduğunda mutlaka baş konu çocuklarıydı. Gelecek ve evi şenlendirecekti.

Ama olmadı.

Kader demek elbette acıyı ortadan kaldırmıyor.

Darhan'da bir tepenin yamacına bırakılan sadece bu hayata gözlerini açmaya fırsat bulamamış küçük bir beden değil, aynı zamanda onun üzerinden kurulan hayaller, heyecanlar, düşünceler, düşler...

İnsan kalbinde, aklında yavrusunu onca yaşattıktan sonra bir tepenin yamacına onu öylece bırakmaya elbette eli varmıyor, gönlü rıza göstermiyor.

Acıyı ortadan kaldırmasa da inançlı insanlar için kader hayatın o ince çizgisi, üzerinde yürüdüğümüz ve başka türlü olmayacağımız çizgi.

O çizginin üzerinde şimdi Aysel Hanım ve Adem Bey, ellerinde giyilmemiş küçük elbiseler ve onlara tel tel işlemiş hayalleriyle öylece durmaktadırlar. Sonra ise göçü denkleyip Ulanbatur'a geldiler.

Yanlarında yine bir iki bavula sığacak kadar eşya vardı.

Göçebe Moğollar gibiydiler. Moğollar kendi yurtlarında dolaşarak duruyorlardı, onlar ise hizmet yolunda çalışan diğer insanlar gibi tüm dünyanın göçebeleriydiler.

Maraş'tan Ulanbatur'a Uzanan Yol

*"Bu taşındır," diyerek Kâbe'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da ridâ nâmiyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmiyle;
Ebr-i nisarı açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyya'yı uzatsam oradan;*

Ulanbatur

Adem Bey, 1996-97 öğretim yılında Ulanbatur Moğol-Türk Lisesi'nin müdürü olarak görev yaptı. Buraya taşındıklarında Aysel Hanım eşyalı ev kiralanmaması ricasında bulundu.

İki kaşık olacağına tek kaşıkla idare edebilirlerdi, yeter ki son derece şahsi bu eşyalara başkalarının hatıraları karışmasındı.

Ulanbatur'da üç Türk aile vardı.

Şehirdeki genel güvenlik sorunu nedeniyle kadınlar sabah eşleriyle birlikte okula gidiyorlar, akşam yine onlarla birlikte eve dönüyorlardı.

Çünkü rasgele kapılar çalınıyor, zorlanıyor, soygun, hırsızlık had safhada yaşanıyordu.

Moğolca bilmemek, yetkililere ulaşmak için telefonun bulunmayışı kadınları evde adeta çevreyle iletişimsiz bir mahpus durumuna düşürüyordu.

Aysel Hanım ise ilk günden itibaren okula gitmedi, güvenlik sorunlarına rağmen evinde kaldı.

Bu durum diğer kadınların tuhafına gitmiş, aynı zamanda onun cesaretinden, kendine güveninden etkilenmişlerdi.

Üç parça battaniyeleri vardı, birini yastık, birini yatak birini de yorgan yaptılar.

Yazları bile serin olan Moğolistan'da geceleri neredeyse ortalık kış oluyordu.

Odayı ısıtsın diye yaktıkları elektrik ocakları ancak kendilerini ısıtabiliyorlar, yine de kabloları çabucak yanmaktan kurulamıyordu.

Bulabildikleri kadarıyla evlerine birkaç parça eşya aldılar.

Perde, buzdolabı, fırın mevcuttu. Bir kanep, bir yatak, biraz da mutfak eşyası edindiler.

Ekim ayında Aysel Hanım ciddi bir şekilde rahatsızlandı.

Aynı ayın sonlarında, Moğolistan'daki tedavi imkânları sınırlı olduğu için Türkiye'ye geldiler, burada on beş gün kadar kaldılar.

İlk bebekte yaşanan sorunlar dolayısıyla Aysel Hanım'a koldan iğne yapmışlar, bu iğne ise kolda şişlik ve kızarıklığa sebep olmuştu.

Doktora gittiklerinde "et bağla, tuz sür" şeklinde tavsiyeler alıyorlardı. Ankara'da gittikleri doktor hayretle "Bu kolun kesilmemesi büyük mucize," diye konuştu.

Çünkü Aysel Hanım'ın kolu artık iğneyi dahi hissetmiyordu, damar ölmüştü. Fakat kısa zamanda tedavi sonuç verdi, doktorları bile hayrette bırakan iyileşme gerçekleşti.

Adem Bey, her zaman olduğu gibi Moğolistan'daki okulların çeşitli problemleri, işleri için Ankara'da kaldı, görüşmeler yaptı.

Moğolistan'daki okulların maddi ve manevi olarak ihtiyaçlarını Ankara'daki hayırseverler karşılıyordu.

Onların bilgilendirilmesi, yapılan işler hakkında kanaatlerinin alınması gerekiyordu.

Aysel Hanım ise ailesini ziyaret etmek için Taşköprü'ye gitti. Evdekilerin haberi olmadığı için Aysel Hanım hoş bir sürpriz planladı.

Sabahın erken saatlerinde Taşköprü'ye vardığında, kendisindeki anahtarla eve girdi.

Ortalıkta derin bir sessizlik vardı.

Aysel Hanım yavaşça anne ve babasının yatak odasına girdi.

Kapının açılmasıyla uykusundan uyanan annesi bir an karpıya baktı, Aysel Hanım'ı görünce gözlerini ovuşturdu, sonra yeniden başını yastığa koydu.

Düş gördüğünü sanmıştı.

Birden tekrar kalktı ve çığlık atarak kızına sarıldı.

Çığlığa uyanan baba da kızını karşısında görünce heyecanla onu kucakladı, şaşkınlık içinde "Nerden geldin, ne zaman geldin?" diye peş peşe sorular soruyordu.

Beraber kahvaltı yaptılar.

Adem Bey'in işleri nedeniyle gelemediğini, en derin sevgi ve saygılarını ilettiğini belirtti Aysel Hanım.

Ailesi artık Adem Bey'in zaman fakiri bir insan olduğunu anlamışlar, daha hoşgörüyle yaklaşır olmuşlardı.

Aysel Hanım Moğolistan aleyhine tek kelime etmedi, hep oradaki güzelliklerden, öğrencilerin başarısından, eğitime duydukları ihtiyaçtan, bu ülkenin nasıl gelişip büyüyeceğinden bahsetti.

Bu kadar övgü karşısında ailesi bir an kızımızın Moğollaşıyor mu diye düşünmüşlerdi.

Tedaviden sonra yeniden Moğolistan'a döndüler.

Okulun kimi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Türkiye'den konteynır getirilmesi kararlaştırılmıştı.

Öğretmenlere ve belletmenlere de bazı temel ihtiyaçlarını bu konteynıra yükletebilecekleri söylendi.

Aysel Hanım ailesine teferruatlı bir ihtiyaç listesi gönderdi. Deterjan, sabun, hazır çorba, kahve, her türlü gıda, temizlik maddeleri, poşet vs.

Bu liste aslında Moğolistan'daki hayatın bir resmi gibiydi.

Orada yazılmış her malzeme Moğolistan'da "yok" anlamına geliyordu ve bunun üzerinden bir muhakeme ile Moğolistan'daki hayatın nasıl olduğunu tahmin etmek güç değildi.



Bir Moğol ailesiyle birlikte



Âmâ Okulu

Ailesi kızlarının anlatmadığını listeden öğrenmişlerdi ama artık onların da bir kızı vardı Moğolistan'da ve onların da bu ülke için yapmaları, üstlenmeleri gereken görevleri vardı. Böyle baktılar gelişmelere, böyle gördüler...

O yılın sonunda Adem Bey eşinin tedavisi ile ilgilenmesi amacıyla Türkiye'ye gönderildi.

Moğolistan'daki doktorlar, yabancıların bu ülkeye alışmalarının bazen çok zor olduğunu, basıncın yüksekliğinin ciddi sorunlar doğurduğunu, Aysel Hanım'ın ülkesinde daha iyi tedavi edilebileceğini söylemişlerdi.

Bir yıl Ankara'da kaldılar, işleri oradan takip ettiler.

Yoğun tedaviye rağmen 1998 Haziran'ında bir çocuklarını da Ankara'da toprağa vermek zorunda kaldılar.

Veren de alan da Allah'tı.

İnançlı insanlara düşen hayat imtihanı yolunda elden geleni yapmak ve sonuçlarını tevekkülle karşılamaktı.

Eylül ayında yeniden Ulanbatur'a döndüler.

Henüz kalabilecekleri bir ev tutamamışlardı.

Ev buluncaya kadar üniversitede okuyan öğrencilerin yanında ayrı ayrı yaşamak zorunda kaldılar.

Adem Bey sık sık karın ağrısından şikayet eder olmuştu.

Bir gün sıkıntıları had safhaya vardığında hastaneye kaldırdılar ve apandisit patlaması olduğu görüldü.

Ölümden neredeyse kıl payı kurtulmuştu.

Hemen yoğun bakıma alıp ameliyat ettiler. Yaşamaları doktorları bile hayrete düşürmüştü.

Hastanenin durumu, tıbbi bakım ise tahmin edilebileceği gibiydi. Refakatçi kabul edilmiyordu.

Aysel Hanım on gün süren yoğun bakım döneminde bir sandalyenin üstünde Adem Bey'le ilgilendi.



Yaşlı ve yoksul kadınlara yardım ederken

İyileşip taburcu olduktan sonra yeniden Ulanbatur'daki görevlerinin başına döndüler.

Aysel Hanım ile Adem Bey'in iki çocukları dört beş aylıkken ölü olarak doğmuştu.

Tıbbi yardımlar sonuç vermiyor, sorun sürüyordu.

Moğolistan'ın şartları zor olmakla birlikte bir çocuklarının olmasını çok istiyorlar, onu da kendi hayatlarının bir parçası ve Moğolistan'ın bir hatırası olarak büyütmeyi arzu ediyorlardı.

Üçüncü defa hamile kaldı Aysel Hanım, ancak sonuç yine değişmedi.

Budist inancına sahip olan Moğollar'da mezarlık olmadığı için Adem Bey çocuğunun minik bedenini bu defa Ulanbatur'da havaalanı yolunda ıssız bir yamacın eteklerine defnetti, acısını ise içinin derinliklerine gömdü.

Ömer Faruk'un Teşrihi, Adem Bey'in İmtihanı

Üç çocuklarının da ölü doğması her ikisini de derinden etkilemişti.

Tıp probleme teşhis koymakta dahi başarılı değildi.

Her ölü doğan bebek, onların çocuk arzularını daha bir güçlendiriyor, ne gibi bir çare bulabileceklerini düşünüp duruyorlardı.

Adem Bey bir vesileyle Amerika'ya gitti.

Orada on beş gün kadar kaldı, o özel, milletin derdiyle dertlenen sevinciyle mutlu olan muhterem zatın sohbetlerine katıldı. O zat, vatanına duyduğu büyük hasreti vatanının çocuklarının kokusundan gideriyor, ancak tüm dünyayı kucaklayan engin gönlüyle onlara manevi ufuklar çiziyordu.

Ayrılık vakti geldiğinde o zarif insan kapıya kadar geçirdi Adem Bey'i.

Göz göze geldiler.

- Bana sormak istediğiniz bir şey var mı?

- Var efendim.

Adem Bey soracaklarını not etmiş, onları tek tek dile getirmişti aslında, ama son bir konuyu, kendine ait mahrem konuyu sormaya cesaret edememişti.

- Nedir evladım?

- Efendim, üç çocuğumuz ölü doğdu. Tıbbi müdahalelerden sonuç alamadık.

- Biraz bekleyin hemen geleceğim.

İçeri gitti, elinde bir miktar hurma ile geri döndü.

- Bu hurmaları hem siz yiyin hem de eşiniz yesin. Allah'ın izniyle işleriniz yoluna girer, sağlıklı bir çocuk sahibi de olursunuz, hiç merak etmeyin. Tıbbi tedaviyi de ihmal etmeyin, olur mu?

Adem Bey ve Aysel Hanım söyleneni yaptılar.

Aysel Hanım o kış Türkiye'de kaldı.

Hamileydi.

Doğum yaklaştığı sırada Adem Bey Moğolistan'dan misafirleri gezdirmek için İstanbul'a geldiğinde Florya'da ağabeyinin yanında kalan Aysel Hanım'ın bundan haberi yoktu.

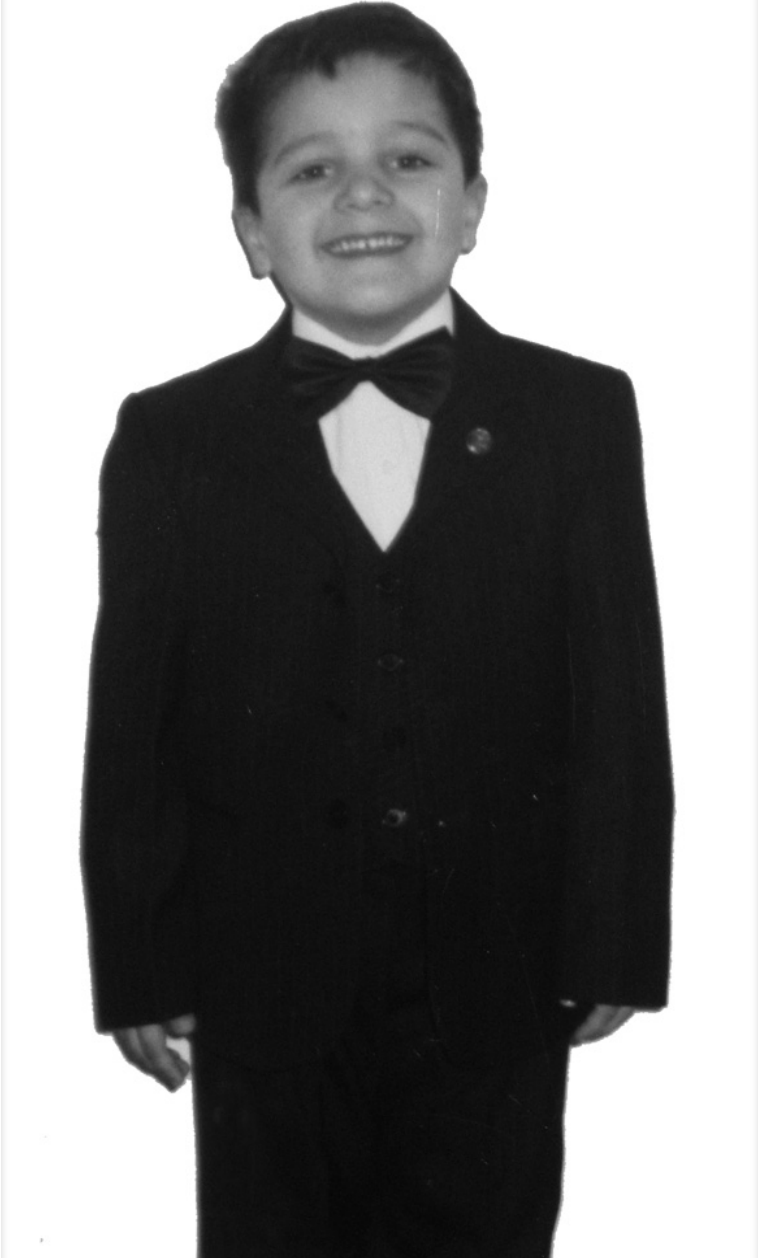
Hoş bir sürpriz ve tevafuk oldu.

Ömer Faruk, 2001 yılının sonbaharında mevsimlerin rengi sarıya dönerken taze bir hayatın parlak güneşi gibi dünyaya teşrif etti.

Çocuk doğmadan önce Adem Bey eşine, "Erkek olursa Ömer Faruk adını münasip bulur musun?" diye sormuştu.

Amerika'da yaşayan o zarif insandan isim talep ettiklerinde yine hoş bir tevafuk Ömer Faruk adı gelmişti.

Adı Ömer Faruk oldu.



Cięerparesi Ömer Faruk

Adem Bey çocuğunu hep ‘‘Hurma çocuğu’’ diye sevdi.

Onu ilk aylarında bol bol kucakladı, sevdi, okşadı, fakat ağır bir bel fıtığı rahatsızlığından muzdarip olduğu için Ömer Faruk biraz büyüdüğünde artık onu kucağına alamamaya başladı.

Buna çok üzülüyordu.

Adem Bey genel müdür olduktan sonra eve geç vakitlerde gelme ve sabah erkenden çıkma düzeni kalıcı hale geldi. Bu durum çocuğuyla görüşmesine mani oluyordu.

İşten döndüğünde onu uyurken buluyor, ancak uykusunda sevip okşayabiliyordu.

Birkaç yıl kendileri çocuksuz kalmıştı, şimdi ise dünyaya teşrif etmiş olan çocukları adeta babasız bir şekilde büyüyordu.

Ömer Faruk zaman zaman genel müdürlük makamına geliyordu. İşte o zamanlar Adem Bey her tür işini bırakıyor, bütünüyle çocuğuyla meşgul olmaya, onun isteklerini cevaplamaya çalışıyordu.

Anneminin Vefatına Gelemedi

Adem Bey’in babası erken vakitte öldüğü için annesi hem anne hem baba olmuş, var gücüyle çocuklarının dünyasını maddi ve manevi olarak doldurmaya çalışmıştı.

Tüm çocukları gibi Adem Bey de annesine çok düşküdü.

Uzaklarda olması dolayısıyla sık sık annesiyle görüşemese bile o kalbi bağ en güçlü şekilde varlığını sürdürüyordu.

Adem Bey, Türkiye’ye gelişlerinde Moğolistan’ın işleriyle uğraşmaktan özel hayatını ihmal ettiği için annesine de gidemiyor, hizmetin parasıyla yapmış olduğu bu yolculuklarda tüm zamanının hizmete ait olduğunu düşünüyordu.

Moğolistan’da 1999 yılının bir Nisan gecesinde, mübarek Ramazan ayında, gökten rahmetin dolu dolu yağdığı bir zamanda

Rahime Hanım oğlunu telefonla aramış, saat farkı nedeniyle sabaha karşı bir vakitte gelen bu telefona hemen uyanan Aysel Hanım cevap vermişti.

Rahime Hanım oğlunun uyuyor olduğunu öğrenince ısrarla onu uyandırmamasını rica etmiş, ertesi gün yeniden arayacağını söylemişti.

İsrar üzerine Adem Bey'i kaldırmayan Aysel Hanım, gündüz vakti görüşecekleri düşüncesiyle telefonu kapatmıştı.

Ertesi gün telefon yine çaldı. Bu sefer Aysel Hanım'ın annesi aramıştı. Sesinden bir şeylerin olduğunu anlayan Aysel Hanım az sonra gerçeği öğrendi: Rahime Hanım dâr-ı bekaya irtihal etmişti.

Birden aklına bir gün önceki telefon konuşması geldi, hıçkırıklara boğuldu.

Elbette o zaman oğlunu karşılamak için erkenden ebedi aleme gittiğini bilmek mümkün değildi.

Annesinin vefatı Adem Bey'i derinden sarstı.

Çocukluğunu, annesinin nice zorluklarla onları büyüttüğü günleri düşündü.

Annesi, bugün dağılmış herkes bir tarafa gitmiş olsa bile evin manevi olarak temel direği olmaya devam ediyordu.

Şimdi o direk yoktu, şimdi hüznünlü geçmişin şefkatli insanı yoktu, şimdi artık onu Türkiye'ye bağlayan en temel bağ yoktu.

Annesinin ölümünden sonraki günlerde ne zaman Türkiye lafı geçse, "Kimim kimsem kalmadı," diye düşünür, anne yokluğunun dünyanın neresinde olursa olsun insanı nasıl da yalnızlaştırdığını ifade ederdi.

Adem Bey çok istemesine rağmen annesinin cenazesine yetişemedi.



Moğolistandaki Türk müteşebbisler ile

Çünkü o zamanlar haftada bir uçak seferi vardı ve o haftanın uçağı yeni gitmişti.

Adem Bey rahmeti tüm kainatı kucaklayan Yüce Allah'a sığındı, her nefsin ölümü tadacağını, ondan geldiğimiz gibi yine ona döneceğimizi biliyordu.

Yasin okumak, dualar etmek için ise mekânların bir önemi var mıydı?

Bu dünyada bulunanlar için söz konusu olan mesafeler ahiret hayatı için artık bir anlam taşımıyordu.

Adem Bey'in aklına kendi ölümü gelmişti, üç defa çocuğunu kaybetmişti, elleriyle onlara mezar kazmış, küçük bedenlerini toprağa yerleştirmişti, ölümü sürekli hatırlayan bir hayat telakkisinin içindeydi, ama işte annesinin öleceği hiç aklına gelmemişti.

Aysel Hanım'la "Hiç bu kadar yalnızlaşacağımı, acı çekeceğimi, anne kaybının hiç bu kadar evlada tesir edeceğini düşünemedim" diye dertleşmişti.

Aysel Hanım ise, her zaman ailesinden uzakta olan, özel hayatı neredeyse bulunmayan, kendisini her vakit hizmete adanmış bir insanın, annesinin vefatının ardından elbette üzüleceğini ancak bu ölçüde etkilenmeyeceğini düşünmüş, fakat yanılmıştı.

Ulabatur'daki eve taziye için gelen arkadaşları acıyı paylaşmaya, Adem Bey'i teselli etmeye çalıştılar.

Toplu hatim okuyup aziz Peygamberimizin, İslam ulularının, Rahime Hanım'ın ve dar-ı bekaya intikal etmiş tüm müminlerin ruhlarına bağışladılar.

Adem Bey ancak annesi defnedildikten sonra Maraş'a gelebildi, onun kabrini ziyaret etti.

Bu Moğolistan'a gitmesinden bu yana Maraş'a ilk geliyordu. Yaşanan acı olay yeniden aileyi bir araya getirmiş, Rahime Hanım kabrinin etrafında onları tekrar birleştirmişti. Adem Bey annesinin ardından çok üzüldü, yerli yersiz gözleri dolmaya başladı.

Hayatını hizmete adanmış, dışarıdan bakıldığında gayet ciddi gözükken Adem Bey'in bu naif tarafı Aysel Hanım'ı çok şaşırtıyor, zaman zaman "Kalıbının adamı değilmişsin" diye latife ederek gözyaşlarına mâni olmaya çalışıyordu.

Benim Sigortam Allah

Adem Bey Moğolistan'a gideli artık yıllar geçmişti. Ablası Güllöz Hanım ve eniştesi ile telefonda görüşürken, onların, "Dönmeyecek misin, hep orada mı kalacaksın?" türünden sorularını duymazlığa geliyor, başka konulara geçiyordu.

Ablası bazen iyi niyetle ve kardeşinin geleceğini düşünerek "Ne yapıyorsun, oralarda para biriktirebiliyor musun?" diye sorduğunda Adem Bey, "Merak etmeyin, benim sigortam Allah," diye cevap veriyordu.

Hizmet için dünyanın dört bir tarafına dağılmış kardeşleri gibi o da bir fikrin, bir inancın temsilcisiydi.

Bu fikir, bu inanç, her yerde insanlara el uzatmak, onları yarınlarına hazırlamak, sevginin, şefkatin, insanlığın değerlerini gi-dilen her yerde temsil etmek, bu Müslüman Türk milletinin mezi-yetlerini, kültürünü dünyaya tanıtmaktı. Yunus'un dediği gibi;

*Gelin tanış olalım
İşi kolay kılalım
Sevelim sevilelim
Bu dünya kimseye kalmaz*

çizgisinde yürüyenlerden birisiydi Adem Bey. Hizmet için dü-şünmek, hizmet için nefes almak, yaşamak, hizmet etmenin dı-şında hiçbir kaygı ve endişeye yer bırakmazdı insanda.

Moğolistan'la Türkiye arasında kurulan insanlık köprüsü do-layısıyla çeşitli vesilelerle Moğol misafirlerle birlikte Türkiye'ye geliyordu. Hizmetin parasıyla geliyor olmanın ahlakını attığı her adımda taşıyor, vicdan muhasebesinden geçmemiş tek kuruluş harcamıyordu.

Türkiye'ye geldiği bir gün çocuğunun hastalanması dolayı-sıyla eniştesi, "Torunların karnesine yazdıralım, ilaçları oradan alalım," teklifinde bulundu. Adem Bey, "O ilaçların bize faydası olmaz," diyerek bu teklifi kabul etmedi.

Adem Bey'in hak anlayışı gecenin karanlığında siyah ipliği ayırt etmeye yönelik bir dikkatle hayat buluyordu.

Genel Müdür Olarak Adem Tatlı

Moğolistan Türk okullarının genel müdürü olan Hüseyin Bey 2000 yılında bu görevden ayrılınca, Ulanbatur Moğol-Türk Lisesi Müdürü ve aynı zamanda Genel Müdür Yardımcısı olan Adem Tatlı bu göreve atandı.

Darhan'da başlayıp Ulanbatur'da devam eden eğitim öğretim hayatındaki çalışkanlığı, eğitim öğretimden öte tüm Moğolistan'a yönelik ilgisi, Türkiye ile Moğolistan'ı birbirine yakınlaştıran verimli çalışmaları nedeniyle bu göreve layık görülmüştü.

Adem Tatlı lider vasıflarına sahip bir idareciydi.

Kimi insanlar güçlerini makamlarından alırlar, kimi insanlar ise kişilikleriyle o makamı hak ederler ve neticede oraya gelirler.

Hiç şüphesiz Adem Bey ikinci kesime aitti.

O kader birliği ettiği arkadaşlarıyla kardeş olmasını da onları sevk ve idare edecek idarecilik sanatına uygun şekilde davranmasını da gayet iyi biliyordu.



Mazide kalan tatlı bir hatıra

Yeri geliyor onlara elleriyle çay sunuyordu, yeri geliyor, hiç o insanla ilgisi yokmuş gibi bir eksikliği gördüğünde sorumlularından hesap soruyordu.

Genel Müdür olarak çok çeşitli çevrelerle ilişki içindeydi. Özellikle Moğol bürokratlarla temas kurarken, onların dilini, geleneklerini, anlayışlarını gayet iyi biliyor, en verimli sonucu sağlayacak şekilde davranıyordu.

Herhangi bir konuyu müzakere edeceği zaman onu çeşitli senaryolar açısından değerlendirir, her türlü alternatifi hesap eder, nihayet müzakerelere öyle başlardı.

Kendisine alternatif teklifler sunulduğunda bunlar üzerinde ne kadar ciddiyetle düşünüldüğünü gösteren değerlendirmelerde bulunur, teklifin çok sesli bir içsel müzakerenin ürünü olduğunu muhataplarına gösterirdi.

Özel hayatında da böyleydi.

Eşiyle olan ilişkisinde her zaman alınacak kararlarla ilgili kendisiyle istişare eder, birlikte davranırdı.

İsrafa karşıydı, eldeki malzemeyi en verimli şekilde kullanmaya çalışırdı.

Sadece maliyeti yüksek malzemeler konusunda değil bir kâğıt parçasını, bir mendili dahi aynı şekilde değerlendirir, örneğin, masa silinmiş bir kâğıt mendili çöpe atmaz, onu bu defa da ayakkabı silmek, nihayet yakmak için kullanırdı.

Kendi parasını harcarken israfa ve gösterişe kaçmaz, ancak son derece cömert davranırdı.

Adem Bey'in genel olarak hayatı tertipli ve düzenliydi.

Bu işine de yansıyor, masasından dolaplarına, evraktan gündelik zaman çizelgesine uyuma kadar her alanda kendini gösteriyordu.

Kıyafetleri her daim temiz, ütülü, tabir caizse çiçek gibi olurdu. Ayakkabılarında hiçbir zaman en ufak leke bulunmaz, saçları taralı, yüzü tıraşlı, bıyıkları bakımlı olurdu.

En önemlisi ise insanlarla ilişkilerinde yüzünden tebessümü eksik etmezdi.

Bu, onun insana yönelik sevgi ve saygısının doğal şekliydi.

Türkiye ziyaretlerinde çevresindeki dostları, yakınları Moğolistan'daki durumu soruyorlar, oradaki zorluklara, meşakatlere nasıl katlanıldığının anlatımını bekliyorlardı.

Adem Bey ise aksine hep öğrencilerin çalışkanlığından, Moğolistan'ın misafirperverliğinden, Türklere gösterdikleri ilgilerden bahsediyor, hiçbir yokluğu, eksikliği dile getirmiyordu.

O biliyordu ki, bir ülkeyi sevmeden, onu sunduğu güzellikler kadar kahrı ve zorluğu ile birlikte sevmeden orada eğitim yapılamaz. Orada öğrencilere tek bir kelime bile öğretilemez.

Adem Bey'in hayatı “çalışma” üzerine kurulmuştu.

Bunu manevi bir sorumluluk olarak görüyor, bir emanet olarak değerlendirdiği varlığının hakkını ancak böyle verebileceğini düşünüyordu.

Onun sorumluluğu milleteydi, arkadaşlarındaydı, gönül gözüyle bütün dünyayı kucaklayan o muhteşem insana karşıydı, onun sorumluluğu vicdanındaydı.

Boşa geçirilecek bir an bile yoktu, zaman su gibi akıyor, tarihin bu dönüşüm çağında her şey çok hızlı değişiyordu.

Bu yolculukta bir an aksayan tarihe yetişemeyecekti.

Adem Bey sürekli proje üretiyordu. Zaman zaman “Ah, biraz daha para olsa,” diye hayıflanır, yapılacak işlere zaman ve emek olarak değil para yokluğu dolayısıyla yetişememenin üzüntüsünü duyardı.

İki önemli hedefi vardı: Birincisi, büyük bir yerleşke içinde her türlü imkânı, donanımı ve fakülteleriyle muhteşem bir üniversite. İkincisi ise, tüm alet ve edevatı, yetişmiş uzman

personeliyle birlikte Moğol halkına hizmet verecek tam teşekküllü bir hastane.

Moğolistan her ikisinin de eksikliğini hissediyordu.

Adem Bey, apandisit ameliyatı dolayısıyla hastanede geçirdiği günlerde, çocuklarının ölü doğumunda, eşinin tedavisinde hastanelerin acıklı durumunu görmüş, yaşamış, hastalık karşısındaki çaresizliğin ne kadar zor olduğunu bilen birisi olarak bu hastanenin ne kadar önemli bir görev üstleneceğini öngörmüştü. Aysel Hanım onun, “Kendimi her şeyimle hizmete ait hissediyorum, ellerim, kollarım, gözlerim, her neyim varsa hizmet için bir şey üretmeli, eğer bunu yapmazlarsa, eğer bir an nafile bir şeyle meşgul olurlarsa kendimi affedemiyorum,” dediğini dile getirmektedir.

Mesai saatlerine riayeti, hem bir hakkaniyet ve adalet duygusu açısından hem de diğer çalışanlara örnek olmak bakımından çok dikkate alırdı.

Hafta sonları dahi özel hayatına ancak ihtiyaç olduğu kadar vakit ayırır, yine okullara koşar, çalışanların sorunlarıyla ilgilenirdi.

Çünkü ona göre bir genel müdürün görevi hiçbir zaman mesai saatleriyle sınırlı olamazdı, o kişi günün yirmi dört saati hizmete hazır ve âmade bulunmalıydı.

O inançlı birisiydi ve hesap günü de bir inancın bir parçasıydı. Vereceği hesabın sadece kendi hesabı olmadığını, aynı zamanda oradaki diğer kişiler adına da bir hesap üstlendiğini düşünürdü.

Adem Bey sanata, edebiyata, estetiğe düşkün bir insandı.

Moğolistan’daki hayatını, oradaki tecrübeleri kitaplaştırmak, gelecek kuşaklara, gelecekte yapılacak olanların tohumu olarak yapılmışları bir miras şeklinde bırakmak istiyordu. Sadece

kendisinin değil hizmette görev alan herkesin neler yaşamışlarsa onları yazmalarını, kitaplaştırmalarını talep ediyordu.

Hizmet sözlü olduğu kadar yazılı olarak da anlatılmalı, neyin niçin yapıldığı herkes tarafından iyi bilinmeliydi.

Zaman zaman şiirler yazar, vatan hasretini, Moğolistan'ın sonsuz steplerini, çocukların dünya ufuklarına yönelik gözlerini mısralarında işlerdi.

Müzik kulağı iyiydi, kimi dost meclislerinde zaman zaman türkü söylerdi. Bu meclislere katılanlar Rumeli'ye ait;

*Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler
Annesinin bir tanesini hor görmesinler*

*Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı hem köyümü özledim
Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa uça da gelse
Kardeşlerim yolları bilse de gelse*

*Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı hem köyümü özledim*

türküsünü ondan defalarca dinlemişlerdir.

Bu türkü niçin Adem Bey'in diline pelesenk olmuştur, aşrı aşrı memlekete Moğolistan'dan daha aşrı memleket mi olur, mahreminde biraz da eşi Aysel Hanım'ın, Taşköprü'den ötesini düşünmeyen bir ailenin kızının yaşadıkları mı vardır, bilemiyoruz.

Adem Bey iş yapmak üzere Moğolistan'a gelmiş olan Türk işadamlarıyla da sık sık görüşüyor, mal ticaretinin ancak insani bir temelde güzel olacağını söylüyor, herkesi zenginleştirecek bir anlayışla bu ilişkilerin kurulması gerektiğini dile getiriyordu.

Esnaflar da ne zaman yeni bir alan üzerine kafa yorsalar mutlaka Adem Bey'e danışırlar, onun fikrini alırlardı.

Adem Bey ciddiyetle latifenin, akıllı olmakla naifliğin iç içe geçtiği bir kişiliğe sahipti.

Nitekim dışarıdan bakıldığında resmi ve mesafeli gibi görülen, işten başka bir şey düşünmediği sanılan bu insan, zaman zaman tanımadan herkesin acısına ortak olur, merhamet ve şefkatle insanları kucaklardı.

Çocukluğuna, annesi babasıyla ilgili hatıralara ilişkin herhangi bir söz edilse hemen gözleri dolardı. Üç çocuğunu toprağa vermiş bir babanın tevekkülü vardı onda elbette, ama aynı zamanda derununda onların yaralarını hep taşımaya devam etmişti.

Adem Bey aynı zamanda son derece şakacı bir insandı. Darhan'a eşini ilk getirdiğinde kendilerini karşılayan arkadaşları "eşkiyalar" diye tanıttığını belirtmiştik.

Aysel Hanım tedavi amacıyla Türkiye'ye gidip uzun süre kaldıktan sonra, yine öğretmenlerden Mehmet Bey'in eşiyle birlikte dönmek üzere yola çıkmışlardı.

Adem Bey ve Mehmet Bey eşlerini karşılamak için havaalanına giderler. Adem Bey orada Mehmet Beyle anlaşarak bir kenara saklanır.

Eşi uçaktan indiğinde Adem Bey'in kendisini karşılamadığını sanacak, kim bilir neler düşünecek, sonra ise birden Adem Bey önlerine çıkacaktır.

Tam da planladıkları gibi yaparlar.

Eşi çok sevinir.

Bunca uzun ayrılıktan sonra kavuşma yerinin havaalanı olmasından tabi ne olabilir, diye düşünmüş, her ne sebeple olursa olsun gelmemiş olmasına kırılacağını hissetmiştir.

Bir defasında da Türkiye'den gelen bir misafir grubuna şaka yapar.



Cumhurbaşkanının elinden hediye alırken

Ulanbatur'u gezen misafirler sabah erkenden kaldırılıp kahvaltı yapmadan Darhan'a doğru yola çıkartılırlar.

Misafirler aç aç yollara düşmekten memnun kalmamışlar ancak seslerini çıkartmamışlardır.

Bir süre gidildikten sonra, yol kenarında güzel bir piknik yerinde otomobiller durur.

Görürler ki, orada hazırlıklar yapılmış, misafirler için mükellef bir kahvaltı düzeni kurulmuştur.

Adem Bey hakkında inanılması en güç olan olay ise şüphesiz vefaati olmuştur. İnsanlar bu haberi aldıklarında uzun süre inanmamışlardır.

Bugün bile Aysel Hanım, öğrencileri, akrabaları, arkadaşları Adem Bey'in vefat ettiğine ikna olmakta zorlanmakta, bir köşeden aniden karşılına çıkıp, "şaka yaptım" diyeceğini düşünmekten kendilerine alamamaktadırlar.

Hizmet İçin Satılan Ev

Hizmet yolunda maddi sıkıntı her zaman var olan, her zaman aşılmaması gereken temel bir problemdir.

Anadolu'nun asil insanları maddi ve manevi olarak hizmete kol kanat germekte, elinden geleni yapmaktadırlar, fakat misyon büyüktür, ufuk geniştir, alan tüm dünyadır.

Hedefe koşmakla maddi kaynakların bir engel olarak ortaya çıkışı, işin başında olan, hizmeti kendilerine şiar edinmiş kişiler için sadece maddi değil aynı zamanda moral bir problemdir.

Onun acısını çekerler, problemi aşmak için doğrudan kendilerinin neler yapabileceklerini düşünürler, üçü beşi bir araya getirerek nefeslerini tazelerler.

Özellikle yabancı bir ülkede maddi sıkıntı çekmek çok ayrı boyutları olan bir hadisedir.

Kimsenin kapısını çalamaz, borç para isteyemezsiniz.

Başkalarının sizi zayıf, takatsız görmeleri doğru olmaz. Üstelik hizmetin dünya çapında bir itibarı vardır. Adem Bey de yöneticilik yaptığı günlerde sık sık bu maddi sıkıntıyı hissetmiş, aşmak için her zaman çareler bulmakta da gecikmemiştir.

Yine bir yaz tatili yaklaşmaktadır.

Öğretmenler vatan hasretiyle yanmakta, bir an önce Türkiye'ye gidip orada eşlerini dostlarını görmek için heyecanlanmaktadırlar.

Ancak yaz tatili yaklaştıkça ortalık daha bir güneşlenir, aydınlanırken Adem Bey'in hayatı kararmakta, geceleri uyuyamaz olmaktadır.

Çünkü okulun kasasında öğretmenlerin maaşlarını verecek, temel ihtiyaçları giderecek para yoktur.

Türkiye'den de bir umut ışığı görünmemektedir.

Adem Bey, ellerinde olsa mutlaka göndereceklerini bilmektedir.

O yüzden tutup para talep etmek onun hayâ duygularına uymaz.

Adem Bey evlenirken Aysel Hanım'ın ailesi geline çeyiz yapmamıştır.

Çünkü Moğolistan'a gidecek bir gelinin çeyizini alıp götürmesi mümkün değildir. Bunun yerine bol bol takı almışlar, bu evliliğin başlangıcını böylece desteklemeye çalışmışlardır.

Adem Bey ve eşi bu takıları bozdurmuşlar, ailenin de yardımıyla Ankara'dan bir ev satın almışlardır.

Adem Bey'in düşüncesi şudur: Hizmetin bunca maddi sıkıntı içinde yaşadığı bir zamanda Ankara'da benim evim olabilir mi?

Nihayet meseleyi eşine açar. Aysel Hanım hiç tereddütsüz "evet" der.

Ankara'dan Ahmet Bey isimli bir yakın kişiye vekâletle birlikte, satışın en kısa zamanda gerçekleşmesi için de "Kaça satar-san sat," şeklinde talimat verilir.

Ev kısa zamanda satılır, gelen para ile hizmetin Moğolistan'daki çarkları dönmeye devam eder. Adem Bey o paranın bir kısmıyla Ankara'da bir yayınevi kurar.

Eğitim, insani ilişkiler üzerine Moğolcaya çevirttiği Türkçe kitaplar kısa zamanda orada en çok satanlar listesine girer.

Adem Bey öğretmenlere yönelik bir kitabı da yine Moğolca'ya çevirtip bütün öğretmenlere ücretsiz olarak dağıttırır.

Bu kitap eğitim camiasında büyük heyecan yaratmış, öğretmenler bu kitaptan devlet eliyle sınav yapıлып, kendilerine ödüller verilmiştir.

Adem Bey'in hizmet için evini sattığı bilgisini eşi ve vekalet verilen kişi dışında kimse bilmiyordu.

Yakın çevresi, zor maddi şartları hissediyor ve bunun birden aşılmasında Adem Bey'in bir parmağı olduğunu düşünüyorlardı ancak ne yapıldığı, çözümün nasıl sağlandığı hususunda bilgi sahibi değillerdi.

Vefat ettiğinde hayatı üzerine çeşitli yazılar yayınlandığında, gerçeği oradan öğrendiler.

Cennete Yolculuk

*Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem,
Gündüzün fecr ile âvizeni lebrîz etsem;*

*Tüllenen mağribi akşamları sarsam yarana,
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana...*

Vasiyet

Dünyanın dört bir yanına birer eğitim meşalesi olarak gidenler, kandildeki yağın son damlasına kadar oralarda kalmak, yurtla dünyayı birbirine bağlamak iman, irade ve kararıyla davranıyorlar.

Muhacirlik, başka ülkeler, başka bayraklar, başka öğrenciler için gitmek, bir daha da geri dönmek üzerine kurulu bir anlayışta hayat buluyor.

Adem Bey de aynı şekilde Moğolistan'a gitmiş, buradaki yabancı dünyayı kendi aklında ve kalbinde yerliliğe çevirmeye çalışmıştı.

Yaşadığı zorluklar, acılar kararından bir santim dahi sapmasına sebep olmamıştı.

Üç çocuğunun daha doğmadan ölümü, annesinin vefatı Adem Bey'i çok sarsmıştı.

Esasen o hayat kadar ölümü de düşünmek gerektiğini biliyordu. Bazen Aysel Hanımla dertleşirken, "Ölümden çok

korkuyorum,” derdi, “Ölmekten değil, orada hesaba çekilecek olmaktan. Burada yapıp ettiklerimizin, sorumluluklarımızın hesabını vermenin kolay olmayacağını düşünüyorum.”

Adem Bey’in yapıp ettikleri belliydi, sorumluluklarını yerine getirme ahlakı da, ama yine de hesap günü düşüncesi onun hayattaki her anına damgasını vuruyor, Allah korkusu ve bundan çok daha fazla sevgisi nedeniyle bir gün hesapların görüleceği inancıyla adımlarını atıyordu.

Bir defasında yine ölüm üzerine konuşurlarken, birden heyecanla Aysel Hanım’ın ellerine sarılmış, “Eğer burada ölecek olursam, sakın ha beni götürmeye kalkmayın, sadece dirimle değil ölümlü de buraya ait olmak için geldim. Bizde bir inanç için çıkılan yolda bir daha geri dönmek olmaz.” demiş, heyecanı, sesindeki titreme ile Aysel Hanım’ı hayretler içinde bırakmıştı.

Sonra biraz sükûnet bularak devam etmişti: “Türkiye’de kim gelecek kabrime? Burada kalbi bağlarımız olan Moğollar var, öğrencilerimiz var, idareciler var, burada ekmeği suyu paylaştığımız dost insanlar var. Ben buraya aidim Aysel Hanım, her şeyimle. Bizim arkadaşlar burada, onlar her vakit “Bir ağabeyimiz varmış, burada defnedilmiş, diyerek başıma gelecekler, bir Fatiha okuyacaklar. Biz kendi aramızda konuşurduk, gidenlerden ilk kim kalacak gittiği yerde, o topraklara kim defnedilecek, kim o şerefle şereflenecek, diye. Hem hocamız tam da bütün bunları bildiği için gittiğiniz yerden dönmeyin buyuruyorlar.”

Bu hizmet insanı, bu tüm varlığını, hayatta aldığı her soluğu hizmete adanmış bu yüce insan, sadece yaşarken değil öldükten sonra da kabri üzerinden hizmete devam etmek istiyordu.

Bugün Moğol steplerinde, ıssız sonsuzluğun kenarında tıpkı kucacağında yattığı topraklar gibi ebedi bir şekilde hizmetini sürdürüyor.

Son Geliş

2005-2006 öğretim yılı sona erdiğinde Adem Bey'in üstünde başka zamanlarda görülmeyen bir durgunluk belirir.

Sessizleşmiş, adeta içine çekilmiştir.

Zaman zaman dalgınlaşmakta, sanki içten içe bir göç öncesinin hazırlığında bulunmaktadır. Moğolistan'da yapabileceğini yaptığını düşünmekte, hizmet bayrağını taze kan olarak buraya gelecek arkadaşlarına bırakmak istemektedir.

Yaz tatili dönemi girdiğinde, tüm öğretmenler, belletmenler Türkiye'ye dönmenin heyecanı içinde hazırlıklara başlarlar.

Aysel Hanım'ın ifadesiyle Adem Bey de hayatında ilk defa Türkiye'ye gidip tüm akraba ve dostlarını ziyaret etmeyi her zamankinden daha fazla arzu etmektedir. Bu başta Aysel Hanım olmak üzere herkes için şaşırtıcıdır.

Okulun yetişkin öğrencilerinden bir Moğol kızın düğünü dolayısıyla Türkiye'ye dönüş vaktini geciktirirler.

Güçlü isteğine rağmen bundan çok daha güçlü bir görev ve hizmet duygusuna sahiptir Adem Bey.

Aysel Hanım hemen hemen her defasında yalnız başına Türkiye'ye gelmiş, yine öylece Moğolistan'a dönmüştür.

Adem Bey'in Türkiye için arzulu görünmesine rağmen buradaki işlerden kopamayacağını, yine Moğolistan'da kalacağını düşünmektedir. Geçmişte olduğu gibi buna yine rıza göstermeye hazırdır. Bir gün Ömer Faruk kreşte arkadaşlarıyla oynarken düşer ve rahatsızlanır.

Acilen hastaneye yetiştirirler. Doktorlar bunun basit bir düşme olmadığını, başka rahatsızlıkları bulunabileceğini, ancak Moğolistan'da bir şey yapmanın mümkün olmadığını söyleyip, Türkiye'ye götürülmesini önerirler.

Bu esnada Ömer Faruk'da bir de çıban çıkmış, onu oturmaz, yatamaz hale getirmiştir.

Adem Bey eşine,

- Siz gidin, ben daha sonra gelirim, der.

Fakat bu defa Aysel Hanım Adem Bey olmaksızın gitmeyi istememektedir.

Bu teklife ilk defa şiddetle itiraz eder.

Çocuğu Türkiye'ye götürüp tedavi ettirmek için mutlaka ikisinin birden gitmesi gerektiğinde ısrarcı olur.

On iki yıllık evlilikleri boyunca eşini hiç böyle kararlı görmemiş olan Adem Bey bir süre düşünür, sonra peki der ve yola çıkarlar.

Ankara'ya geldiklerinde çocuğun durumu daha da kötüleşmiştir. Hastanede doktorlar onu acilen ameliyata alırlar. Altı gün hastanede sıkıntılı bir bekleyişin ardından yavaş yavaş hastanın düzelmeye başladığı görülür.

Her ikisi de rahatlamıştır.

Adem Bey Maraş'a gidelim diye teklifte bulunur. Aysel Hanım bu teklifinde de yine onu çok istekli görür.

Ablasını yıllardır görmemiştir. Ömer Faruk'u da onlar sadece isim olarak bilmektedirler.

Çocuklarını hastaneden çıkarttıktan sonra hep birlikte Maraş'a gelirler. Ablasının yeni satın aldığı bağ evinde hep birlikte güzel günler geçirirler.

Yıllar sonra ilk defa aile olarak bir tatil yapmaktadırlar.

Nice zamandır yaşanan koşuşturmadan, hizmet yolunda çekilen sıkıntılardan sonra bir bağ evinin dinginliği Adem Bey'e ve eşine iyi gelmiştir.

Ömer Faruk da burayı çok sevmiş, herkes bu sevimli yavrucağı el üstünde tutmuş, kucaklarından indirmemişlerdir.

Ablasının bağ evi için hediye olarak bir masa, sandalye takımını satın alır.

İlk defa eniştesi, ablası ve yeğenleriyle uzun uzun sohbet eder.

Onlara Moğolistan'ı, orada okulun kuruluş şartlarını, gelişmeleri, Moğol yöneticilerin baştan kuşku bildirirlerken sonradan öğrencilerin, evlatlarının başarılarını gördükçe nasıl destek verdiklerini, yeni yatırımlar istediklerini anlatır.

Öğrencilerinden, onların çeşitli özelliklerinden bahseder.

O yıl 4. Uluslar arası Türkçe Olimpiyatları'nda Moğolistan-Türk Okullarından bir öğrenci "Annem" şiiriyle derece almıştır.

Bu başarı Adem Bey'i çok mutlu etmiştir.

Maraş'ta sadece ablasını, eniştesini değil eski arkadaşlarını, ahbabları, dostları da ziyaret eden Adem Bey, her birinden hizmetin daha da başarılı olması için hayır dualar talep eder, hepsiyle tek tek helalleşir.

Herkes "Allah uzun ömürler versin, nice hizmetlerde bulursun inşallah" demekte, helalleşmeleri olağan ayrılık sahnelerinin bir parçası gibi görmektedirler.

Ablasının evinde kaldığı son gün ayakkabılarını çıkarıp toprakta yürür bir süre.

Yine sessizleşmiş, üzerine bir hüznün inmiştir.

Çocukluğunu mu özledin, diyen ablasına, topraktan kopmamak gerek, der.

Çıplak ayaklarıyla toprağın üzerinde çocukluğunun ayak izlerine basıyor, aynı zamanda bu dünyadaki varlığıyla toprak arasında mistik bir bağ kuruyor gibidir.

Maraş'taki son günde çocukluk arkadaşı, dostu Mahmut Bey'in evinde kalır.

Hep birlikte otururlar, geçmişten bahsederler, eski siyah Beyaz resimleri çıkartıp çocuk suretlerini bir kez daha seyredeler.

Adem Bey adeta geçmişin içinde yitip gitmiştir, her resimde heyecanla o sırada neler olup bittiğini anlatmakta, çocuk hallerinin ruh dünyasına ilişkin ilk defa kimi ipuçlarını eşile, dostuyla paylaşmaktadır. Nihayet Maraş'tan ayrılık vakti gelir. Mahmut Bey yine görüşelim der, hasretle. Ablası Gülkız Hanım bunun kardeşini son görüşü olduğunu bilir gibi kucaklar, bir anne gibi göğsüne bastırır, iki yanağından göz yaşları döker.

Her zaman arkasına bile bakmadan Maraş'tan ayrılmış olan Adem Bey bu defa bir tuhaftır, tutuktur, sanki Maraş'tan ayrılmak istemiyor gibidir.

Gözleri kızarmakta, sulanmakta, fakat metin durarak göz yaşlarına hâkim olmaktadır.

Ama yapılacak işler vardır, onu bekleyen, onunla gerçeklik kazanacak görevler vardır. Yeniden yollara düşürülür.

En Uzun Ayrılık

Yollar ve yine yollar...

Adem Bey'in hayatı demek, yollar ve hizmet demektir.

Herhalde çok az insan bu kadar ayrılık ve kavuşma sahneleri yaşamıştır.

Ayrılıkların ne kadar çetin, yeniden ayrılıklara gebe kavuşmaların ne kadar hüznü olduğunu hepimiz biliriz.

Böyle kederli ruh hallerinden insanı koruyan, keder deryasında boğulmasına mani olan, tüm bunlara niçin katlandığıdır.

Adem Bey bu sorunun cevabını daha ilk kez yola çıkmadan vermiştir: Hizmet.

Cıbran'ın dediği gibi her kederin yankı yaptığı bir sevinç, her sevincin kendisine bağlandığı bir keder vardır. Bunlar ikiz kardeş gibidirler.

Adem Bey'in kederlerinin arkasında da hizmetin büyük sevinci vardır.

Son ayrılık sahnesinin yeri Ankara otogarıdır.

Burada, bir yol Kastamonu'ya diğeri ise İstanbul'a uzanmaktadır.

Aysel Hanım Ömer'le birlikte Kastamonu'ya gidecek, bir süre ailesinin yanında kalacaktır.

Adem Bey ise İstanbul'dan Moğolistan'a geçecektir.

Zaman, biz ne düşünürsek düşünelim, ne hissedersen hissedelim, ister geçmesin diyelim, ister yıldırım hızıyla geçmesini temenni edelim, o bütün bunlardan bağımsız, hep aynı ritimle akıp gider. Ankara otogarında da zaman aynı şekilde aktı.

İnsanlar çeşitli otobüslere bindiler, çeşitli otobüslerden indiler, ayrıldılar, kavuştular.

Burası tıpkı dünya hayatının mekânı gibiydi.

Bir sonsuzluktan gelenler ve bir sonsuzluğa gidenler, bir lahza burada dünyevi hayatın içinde yer alıyorlardı.

Adem Bey eşini ilk defa Ankara otogarından yolcu ediyor değildi.

Ancak bu defa her şeyi dönüştüren, eşyanın görüntüsüne gerçeklik duygusunu ortadan kaldıran bir farklı rengi, bir hüznü rengini vuran bir iklim vardı.

Kendini yokladı, yutkundu, sevdikleriyle kucaklaştı.

Ömer Faruk'un silueti otobüsün camında kalmıştı, gülümseyen, el sallayan, eşi ikinci koltukta hafifçe gülümseyen belli belirsiz bir yüzle el sallıyordu.

Adem Bey de el salladı, ta ki otobüs görünmez oluncaya kadar.

Takvimler 12 Ağustos 2006'yı gösterirken Ulanbatur'a doğru son kez uçağa bindi, son yolculuğuna başladı.

Kafasında burada gerçekleştireceği yeni projeler vardı.

Eğitim öğretim o yıl da yine her zamanki gibi 1 Eylül'de başlayacaktı.

Adem Bey gelir gelmez kolları sıvadı, Ulanbatur'daki ve çevredeki tüm okulların eksikliklerinin giderilmesi, tam kadro, en iyi imkanlarla eğitime başlanması için neler yapılacağını planladı.

İlk aşamada Ulanbatur'daki Moğol-Türk Lisesi'nde tüm öğretmenler seminer ve zümre çalışmaları için toplanmıştı.

Adem Bey öğretmenlere uzun bir konuşma yaptı, onlara yeni hedefler verdi.

Bugüne kadar işin maddi ve teknik boyutunu tamamlamayı ilk plana almışlar, yüksek standartta okullar, eğitim öğretim imkânları oluşturmuşlardı, bunun keyfiyet yönünde çok başarıydılar, ama artık "başarı"nın standardı Moğolistan değil tüm dünyaydı.

Adem Bey buradan mezun olacak öğrencilerin istedikleri her yerde okumaya devam edebilecekleri bir düzeyde yetiştirilmeleri için var güçleriyle çalışacaklarını ifade etti. Amaç, tüm branşlarda en iyiyi yakalamaktı.

Seminer tamamlandığında Ulanbatur'a yarım saatlik mesafedeki Gacurt diye adlandırılan ve Tuul ırmağının kıyısında bulunan yere pikniğe gittiler.

Bütün öğretmenler ve belletmenler oradaydı. Yediler, içtiler, güldüler, eğlendiler, latifeler yaptılar.

Nihayet Adem Bey herkesi toplayıp bir konuşma yaptı, herkesin vazife yerini tayin etti.

Onu dinleyenler, her zamanki konuşmalarından farklı olarak kendisinde adeta bir tür veda havasının bulunduğunu, sık sık “Allah ömür verirse şunlar yapılacak”, inşallah kısmet olursa” gibi sürekli ölüme atıf yaptığını bildiriyorlar.

Yüzünde dingin bir ifade vardır, tevekkülün rahatlığı çehresine bir aydınlık olarak yansımıştır.

O Gün

O gün sabah Aysel Hanım müthiş bir iç sıkıntısı ve huzursuzlukla uyandı.

Hayırdır inşallah diyerek kalktı, pencereden dışarıya baktı.

Yazın son günleriydi artık.

Belki mevsim dönümünden dedi, belki geçmişin birikintisi.

Ömer Faruk’a baktı, mışıl mışıl uyuyordu.

Adem Bey’e cep telefonundan mesaj yazdı, sıkıntısından bahsetti.

Adem Bey de sıkıntılıydı, Ayet-el Kürsi okudular karşılıklı olarak.

Aysel Hanım ne zaman mesaj yazsa cevaben hemen arayan Adem Bey bu defa mesaj yazmakla yetinmişti.

Bu da Aysel Hanım’ın içindeki sıkıntıyı artırdı.

Mesajında, Eylül başında Moğol misafirleriyle birlikte İstanbul’a geleceğini, uçakta yer ayırttırdığını, o zaman birlikte döneceklerini söyledi.

Bu son haberleşmeleriydi.

Adem Bey o sabah erkenden Darhan'a gidecekti.

Öğretmenlerin ve belletmenlerin bir araya gelmesi, Adem Bey'in ofisindeki çalışmalarının uzaması nedeniyle biraz gecikerek yola çıktılar.

Hyundai marka minibüste dokuz kişi vardı. Arabanın arkası okullara gidecek, orada öğrencilere dağıtılacak kitaplarla doluydu. Yük fazla olunca bir kısmını geri bırakmak zorunda kaldılar.

Üç saatlik yolu problemsiz aldılar ve öğleden sonra 15:00 civarında şehre girdiler.

Adem Bey, okulu dolaştı, tamirat ve tadilat ihtiyaçlarıyla ilgilendi.

Her şey yolunda gözüküyordu.

Saat 19:00 sıralarında dönüş için yola çıktılar.

Bu defa arabada dört kişi vardı.

Darhan'ın müdürü Mehmet Elçi, Adem Bey, belletmen Ayhan ve minibüsün şoförü.

Yol boyu okulların durumu, eğitim öğretimin sosyal çevre ile nasıl bir bütün olduğu konularını konuştular, Adem Bey yeni müdür olan Mehmet Bey'e Darhan hakkında bilgiler verdi.

Darhan'dan çıkmalı henüz yirmi kilometre olmuştu.

Hongor köyü civarındaydılar.

Minibüsün şoförlüğünü astsubaylıktan emekli olmuş Moğol şoför kullanıyordu.

Mehmet Bey ise projelerini anlatıyor, eğitim öğretim dönemine ilişkin düşüncelerini dile getiriyordu.

Şoförün yorgun olduğunu düşünen Adem Bey, onu yan tarafa alıp direksiyona kendisi geçti. Yaklaşık on beş dakika böyle gittiler.

Adem Bey direksiyona oturduktan sonra dikiz aynasından göz göze geldiği Mehmet Bey'in "Profesyonel bir şoför gibi kullanıyorsunuz hocam," sözleri üzerine "Mehmet Hocam sen yine de Ayet-ül Kürsi'leri oku, yedi kere bin kere oku," dedi.

Az sonra, bozuk yolda sola doğru savrulan arabayı toparlamak isteyen Adem Bey direksiyonu sağa kırdığı anda araba devriliş sürüklenmeye başladı, Adem Bey ile yanında oturan şoförü ön camdan dışarı fırlattığı anda ön burnu üzerine dikilip kaldı.

Minibüsün ön kısmı Adem Bey'in kafasına ve göğsüne gelmiş, Moğol şoförün ise bacakları üstüne düşmüştü.

Mehmet Bey ile belletmen ise ön koltuğa çarpıp öylece kalmışlardı.

Moğol şoför bir yandan ağlıyor, bir yandan da durmadan "Özür dilerim," diyordu.

Arabanın savrulduğunu gördüğü anda el frenini çekmiş, bu yüzden Adem Bey arabayı toparlayamamıştı.

Ortada tam anlamıyla bir dram yaşanıyordu.

Çünkü Moğolistan zaten ıssız bir ülkeydi ve yoldan geçen fazla araba olmazdı. Ayrıca Moğol yasalarına göre yolda yaralı birisini arabasına alan kişi onun ölümü halinde tüm sorumluluğu üstlenmiş sayılırdı.

Tek tük geçen arabaları durduran Mehmet Bey ve belletmen, kimsenin yaralıları almadığını gördüler.

Şoförler özür diliyor, hemen ambulâns gönderecekleri sözünü verip uzaklaşıyorlardı.

Adem Bey'in görünürde herhangi bir yarası yoktu.

Fakat çok acı çekiyor, sürekli "Allah'ım acımı dindir, Allah'ım acımı dindir," diye dua ediyor, arada "Ambulâns çağırın, ağrı kesici verin" diye sayıklar gibi bağıırıyor, nihayet, "Beni sağa çevirin, sola çevirin" diye arkadaşlarına rica ediyordu.



Moğolistan'dan bir kesit

Fakat ne yana çevirseler ağırların azalmak bir yana daha da arttığını görüyorlardı.

Adem Bey yaklaşık olarak kırk beş dakika acılar içinde kıvrandı.

Bu süre içinde şuuru yerindeydi.

Mehmet Bey ve diğerleri çaresizlik içinde bir oraya bir buraya koşuyorlar, ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

Ortalarda ne ambulâns vardı, ne de onlara yardım edebilecek herhangi bir araç.

Mehmet Bey belletmen arkadaşı yardım getirmesi için gönderdi.

Kendisi de bir yola çıkıyor, bir Adem Bey'in yanına gidiyor, elini alnına koyup onu teskin etmeye çalışıyor, durmadan Ayet-el Kürsi okuyordu.

Adem Bey'in şuurunun açık olması yarasının ise bulunmayışı

Mehmet Bey'e bir parça olsun teselli veriyor, onu ümitli kılıyordu.

Mehmet Bey oradan geçmekte olan bir çobanla da konuşup, onu yakındaki bir diğer beldenin ambulansını getirmesi için vazifelendirdi.

Yoldan geçenlerden bir kişi daha durduğunda, onun okuldan bir öğrencinin velisi olduğu ve Darhan-Ulanbatur arasında taşımacılık yaptığı anlaşıldı.

Veli hemen hiç tereddütsüz yaralıyı arabasına almayı kabul etti.

Müşterilerinden bir kısmını inmeye ikna edip Adem Bey'i arka koltuğa yatırdılar.

O esnada çoban da beldenin ambulansını alıp gelmişti.

Saatler dokuza yaklaşıyordu, akşam namazı vakti girmek üzereydi.

Ambulansın doktoru Adem Bey'e iğne yapmak için hemen hazırlandı, Adem Bey'e yaklaştı, o anda artık onda herhangi bir hareket olmadığını gördüler.

Doktor nabız kontrolünde nabzın bulunmadığını söyledi, üzgün bir şekilde Mehmet Bey'e dönüp, yaralıyı kaybettiklerini belirtti.

Adem Bey'in tam arka koltuğa yatırıldığı anda son nefesini verdiğini anladılar. Hizmet için çıktığı yolda koşmuş koşmuş, nihayet Allah'a yürümüştü.

Güneş ufukta batarken Mehmet Bey Moğolistan steplerini aydınlatan bir başka güneşin, tam da bu anda tepelerin ardında kaybolduğunu düşündü.

Ellerini başının arasına alıp sessizce içine çekildi.

Adem Bey, çocuklarına hayat vermek için yıllarca didinip uğraştığı Moğol topraklarında hayata veda etmişti.

Gurbette ölüm, hizmet yolunda ölüm birbiriyle buluşuyor, o mübarek insanı şehitlik katına doğru yükseltiyordu.

Takvimlerin üç saat sonra yırtılacağı sayfasında gösterilen tarih 24 Ağustos 2006 Perşembe'ydi.

Mehmet Bey omuzlarında nasıl bir yük taşıdığını iyi biliyordu.

Nasıl haber verecekti arkadaşlara, ailesine ne diyecek, hangi sözlerle bu ölümü bildirecekti?

Kalbini parçalayıp gökyüzüne dağılan bu acıyı paylaşabileceği, halini anlatıp, dilince konuşabileceği kimse yoktu etrafında.

Mehmet Bey yine Adem Bey'e döndü, onun henüz soğumamış bedenine sarıldı, "Adem abi" diye haykırdı, "Adem abi, bizi öksüz bırakıp gitme abi, uyan benim güzel abim, haydi kalk, daha biraz önce sesleniyordun, seni bin kez çeviririm, milyon kez çeviririm, güzel abim benim. Adem abim, haydi kalk."

Biraz önce çobanı belletmeni yönlendiren, soğukkanlılığını korumaya çalışarak yoldan geçenlerden yardım isteyen Mehmet Bey artık bir başka boyuta geçmiş, kendisini sınırdan tutan her türlü akli bağdan kurtulmuştu.

Sonrası hayal meyal Mehmet Bey için. Sonrası bir karanlıkta, sarı bir ışığın ardından gidiş. Haber vermek gerekiyordu arkadaşlara, öylece en yakın beldeye yola çıkmıştı. Derken telefon çalışmaya başladı, o da Ulanbatur'daki arkadaşlara haber verdi. Adem Bey'in vefatını söyleyen kendi sesi miydi, hayır, bir yabancı ses, bir başka ses konuşuyordu.

Ne arkadaşları ne kendisi inanabiliyordu kurulan cümleye: "Adem abi Hakka yürüdü arkadaşlar."

Rehberlik işlerinden sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Bey duyduklarına inanamadı, şaka olması dileğiyle "Yapma Mehmet Bey." Ancak bu kadar diyebildi.



Adem Tatlı'nın mezarı

Sonra telefon telefona bağlandı, telefon zinciri Moğolistan'ı aştı, Orta Asya'yı geçti, Türkiye'den Amerika'ya kadar ulaştı.

Haberi duyan herkes “Sakın böyle şaka yapmayın,” diye tepki gösteriyordu önce, sonra çaresiz bir şekilde bu yeni gerçekliği ne yapacağını, hayatının neresine koyacağını bilemez halde katılıp kalıyordu.

Kaza yerine polislerin gelip rapor tutmaları için beklemek zorundaydılar.

Onlar orada beklerken Ulanbatur'daki Ahmet ve Yusuf Beyler bir ambulânsla birlikte yola çıkmışlardı.

Kaza yerine gece yarısı geldiler.

Adem Bey'in vefat ettiği anlaşıldığında tekrar dışarı çıkarılmış, altına bir battaniye serilerek yol kenarına konmuştu.

Boylu boyunca, öylece, yüzünde belli belirsiz bir tebessüm yatıyordu.

Gece zifiri karanlığa bürünürken polisler 01.00 sularında geldiler. Gerekli incelemeleri yaptılar, tutanakları imzalattılar, kazayı Moğolistan tarihine kaydettiler.

Polisler giderken Adem Bey'in de son yolculuğu başladı.

İlk göz ağrısı, topraklarına ilk çocuğunu defnettiği Darhan'a varıldı otopsi için.

Aynı saatlerde Kastamonu'da tarifsiz bir iç sıkıntısı yaşayan Aysel Hanım'a kara haberi vermek için bir grup "Gönüllü abisi" Ankara'dan yola çıkmışlardı.

Yanlarında gerektiğinde müdahale etmek için bir doktor da vardı.

Çünkü böyle bir habere bedeninin dayanması, kalbin dayanması mümkün değildi.

Kapıyı çaldıklarında Aysel Hanım açtı ve onları görür görmez her şeyi anlamış gibi dondu kaldı. İç sıkıntısı sebebiyle buluşmuştu.

- Adem! diyebildi sadece ince ve titrek bir sesle, "Adem!".

Doktor hemen müdahale etti, sakinleştirici iğne yaptı, fakat zaten onun bedeni önce bir an ateşler içinde yanmış, sonra her şeye yabancılaşarak katılıp kalmıştı.

Kim ne söyleyebilir, hangi teselli cümlesine başvurabilirdi?

Başımız sağ olsun mu, kalanlara uzun ömür mü, sessizlik mi? Herkes haberin ağırlığı yüzünden başları önde, sabit bir şekilde duruyordu.

Darhan'daki otopsi Cuma günü tamamlandı.

Kaburgaları kırılarak ciğerleri parçalanmış ve beyin kanaması geçirmişti. Kaza yerinde kırk beş dakika yaşamasını bir mucize saydı doktorlar.

Sonra Ulanbatur yolculuğu başladı.

Yabancı bir ülkede vefat eden Türk vatandaşlarının tüm eşyaları, kanun gereği, o ülkede görev yapan Türk büyükelçiliğince teslim alınır ve sonra ailesine verilir.

Moğolistan Türk büyükelçisi Adem Bey'in evine eşyalar için geldiğinde, her şeyi yerli yerinde, son derece tertipli görmüş ve "Bu adam ya öleceğini biliyordu ya da çok düzenli birisiydi," demiştir.

En Büyük Teselli

Aysel Hanım'a en büyük teselli, hastalığı sebebiyle mecburen burada ikamet eden, dünyanın yükü omuzlarındaki o zattan geldi:

Aysel Hanım

- İçim yanıyor hocam! dediğinde, önce bir sessizlik, sonra ağır ağır tane tane;

- Hepimizin içi yanıyor evladım, senin hayat arkadaşın bizim canımızdı, diye cevapladı.

- Hocam!, Adem, beni Türkiye'ye götürürsen hakkımı helal etmem demişti. Ne tavsiye edersiniz.

Hocaefendi titrek bir sesle ama tereddütsüz hemen cevap verdi:

- Ben arkadaşlara gerekeni söyledim. Adem Bey bizim bayrağımızdır, orada kalacak, bizim ve gelecek nesillerin iftihar kaynağı olacak. Orada kabriyle hizmete devam edecek. Kısa bir an duraladıktan sonra devam etti:

- İstanbul'da Eyüp Sultan ne ise Moğolistan'da Adem Bey odur.

Onca acı ve ıstıraptan sonra Aysel Hanım'ın yüreğine ilk defa bir serinlik gelmişti. Üzerindeki yükün hafiflediğini hissetti.

Koku ve Kan

Adem Bey'in cenazesi Ulanbatur'a getirildiğinde onu öğretmenler, belletmenler, öğrenciler, öğrenci velileri karşıladı.

Sonra hep birlikte hastane morguna götürdüler.

Ulanbatur'daki mescidin din görevlisi Asım Terzi isimli Rize'li bir arkadaşıtı.

Tertemiz yüzlü, mahcup tavırlı bir insandı.

Ulanbatur'a geledi henüz sekiz ay olmuştu.

Adem Bey'le bir çok kez sohbetinde bulunmuş, kalben kendisini çok yakın hissetmişti.

Adem Bey'i şimdi o yıkayıp kefenleyecekti.

Önce kefen almak için Yukarıpazar'a gitti ve Beyaz bir kumaş buldu. Sonra yeniden morga döndü.

Hastane idaresi defin işleminin tüm aşamaları için büyük bir yardımseverlik ve incelik gösteriyordu. Asım Terzi, nice cenaze yıkamış, kefenlemiş, ölümle dost, arkadaş olmuş bu insan,

Adem Bey'e aynı şekilde, profesyonelce yaklaşamayacağını, duygularını bir kenara bırakarak işini yapamayacağını hemen anladı.

Elindeki lif Adem Bey'in bedenine değdiğinde, otopsi için bir gün önce açılmış olan yaralarından hala kan aktığını gördü.

Yüzü o son an teslimiyetiyle mütebessimdi.

Bir ölünün uzak soğukluğu yoktu onda.

Asım Hoca yıkama ve kefenleme boyunca sohbet etti Adem Bey'le.

- Benim güzel ağabeyciğim, diyordu Karadeniz şivesiyle, oy kurban olduğum, sana ne yapmış bunlar?...

Adem Bey'den cevap gelmese de o devam ediyordu:

- Güzel ağabeyciğim yapılacak işler vardı daha, senin de dediğin gibi, hepimiz öleceğiz ama oldu mu şimdi bu, çok erken vakitte gitmedin mi?

Her zaman bakımlı, taralı olan bıyıklarını ve saçlarını son defa Asım Hoca taradı özene bezene.

Kefenleme bittiğinde Asım hoca da bitmişti, cenazenin yanına çöküp kaldı ağlayarak.



Moğol hükümetinin tahsis ettiği, etrafı çitle çevrili mezar alanı

Cenaze kefenlenirken bedene hiçbir güzel koku sürülmediği halde çevredekiler etrafa güzel bir kokunun yayıldığını ifade ediyorlar.

O gün, genel müdürlük ofisinde gazeteye haber yazmak ve yetiştirmek için geç vakte kadar kalan Adem Bey'in Darhan'dan öğrencisi Sarnai Hanım, güzel bir koku hissettiğini, nereden

geldiğini takip ettiğinde Adem Bey'in çalışma odasını bulduğunu, kokunun oradan geldiğini anladığını söylüyor.

Aynı koku cenaze defnedilirken orada hazır bulunanlar tarafından da hissedildi.

Adem Bey'in cenazesi Türkiye'ye gönderilmek üzere hazırlanıyordu.

Bunun için gerekli olan özel tabut hızla tamamlanmıştı.

Cumartesi günü hastane bahçesinde cenaze namazı kılındı.

O sırada eşinden gelen haber üzerine cenazenin Moğolistan'da defnedilmesi kararlaştırıldı.

Bu değişiklik cenazenin yeniden defin için hazırlanmasını icap ettirdi.

Aradan dört gün geçmişti.

Adem Bey'i morgda ziyaret eden ilgililer kefeni değiştirmek zorunda kaldılar, çünkü dört gün geçmiş olmasına rağmen hala kan akmaya devam ediyordu.

Bu defa eşi ve akrabaları kanı fark etmesinler diye birkaç kat kefene sarıldı.

Asım Bey ise, o güne kadar, eğer buralarda ölürsem beni ülkeme götürün, diye vasiyet ederken, Adem Bey'in cenazesinin orada kalacağını öğrenince, beni de Moğolistan'a gömün, hemen Adem Bey'in mezarının yanı başına, diye çevresine yeni vasiyetini iletti.

Son Görüşme

Aysel Hanım Moğolistan'a, eşiyle son defa buluşmak üzere yola çıktı. Her defasında orada kendisini Adem Bey'in beklediğini bilirdi, mesafeler uzak gelmez, ülkesinin bir parçasına gidiyormuş gibi hissedirdi.

Şimdi Adem Bey'le son defa buluşacak ve sonra vasiyete uyarak onu Moğolistan'da toprağa verecekti.

Uçak havalanıp Moğolistan'a yöneldiğinde içinde yükselen acıyı boğazında tuttu, gözlerini sınımsız yumdu, peş peşe dualar okudu.

Hatıralara ilişkin bölük pörçük resimler geliyordu gözünün önüne, yüzüne güneş vurmuş Adem Bey'in gülümsemesi, Ömer Faruk'u kucaklaması, pencereden Moğol steplerine doğru hüznle bakışı, hayatın her tür kahır ve mihnetini hizmet yolunda omuzlamaktan bir an geri durmayan o kararlı, cesur jestlerini...

Şimdi onun soluğu yoktu, onun gülümseyişi yoktu, onun sesi telefonda gelmeyecek, heyecanlı koşuşturması bir daha olmayacaktı.

Ömer Faruk babasız büyüyecekti artık, babasının hatırasıyla büyüyecekti, babasının nasıl bir insan olduğunu öğrenecek, onun yaptıklarını kendisine bir rol modeli olarak alacaktı. "Hayatı ve ölümü yaratan Allah'a şükürler olsun." Böyle demişti bir kez Adem Bey.

O da şükretmeliydi. Her şey Allah'ın takdiri. Tedbir takdiri bozmaz, takdir tedbiri bozar, demişlerdi.

İnananların hiçbir hal ve şartta ümitsiz olmaya hakkı yoktu. O da acıyı yüreğine bastırarak, ümidini çoğaltacaktı.

Hizmet kervanı yürüyordu, o da kervanla birlikte yürüyecekti.

Uzun, yorucu, en çok da manen yıpratıcı bir yolculuktan sonra Aysel Hanım havaalanına indi.

Ulanbatur'un yakıcı sıcaklığı her yeri kuşatıyordu.

Cengiz Han havaalanına indiğinde gözleri gayri ihtiyari Adem Bey'i aradı, belki bütün bunlar bir şakaydı, birden şu

direğin ardından yüzündeki gülümseme ile koşarak gelecek, yeniden buluşacaklardı.

Dostları kederli fakat mütevekkil yüzleriyle karşıladılar onu.

Koluna girdiler. Herkes, Darhan'daki belletmenler, öğretmenler, yetiştirdikleri öğrenciler, onların velileri Aysel Hanım'ın bir an koluna girmek, onunla birkaç adım atmak için sıra olmuşlardı neredeyse.

Koldan kola kutsal bir emanet gibi ilerliyordu. Doğruca morga gittiler.

Aysel Hanım "ona bakamam" diye düşünmüştü, ona o halde bakamam, öylesine bir tahtaya uzatılmış, kefenlenmiş, kaplanmış gözleriyle bakamam, hayır.

Böyle diye diye gitti, gözyaşları içinde son defa baktı yüzüne.

Hayır, hiç de bir ölüye benzemiyordu Adem Bey, uyuyor gibiydi, yüzünde bir gülümseme, beni uyandırmayın diyen bir işaret.

Aysel Hanım elini uzattı, saçlarını düzeltti, son defa yüzüne dokundu.

Hep tarardı saçlarını dedi, lütfen biz de düzeltelim, çünkü o düzeltemez.

O ve etrafındakiler boğazın son yumrusunu aşan o acı yutkunmayı artık tutamamışlardı.

Sonsuz Steplerdeki Ebedî Kabir

Moğolistan'da insanların büyük çoğunluğu Budist olduğu için mezarlıklar yok.

Girişte de ifade ettiğimiz gibi zengin Moğollar cesetlerini yakıyorlar, küllerini bir şişeye koyup evlerinin bir köşesinde hatıra olarak muhafaza ediyorlar.



Adem Tatlı'nın defnedildiği köyde bulunan Nalayh mezarlığı

Fakirler ise dağa taş bırakıyorlar cesetleri, kurda kuşa yem ediyorlar.

Adem Bey için uygun defin yeri arandı.

Nihayet Ulanbatur'a otuz kilometre mesafede, Tonyukuk abidelerine on beş kilometre kala Kazak Türklerinin çoğunlukta olduğu Nalayh köyünün mezarlığının yamacına defnedilmesine karar verildi.

Burası, Kazak mezarlığına yüz metre mesafede, bir yükseltinin orta yerindeki düzlük alandı.

Adem Bey'in defnedilmesinden sonra burada ebediyen kalmak isteyen hizmet gönüllüleri olabileceği düşüncesiyle ayrı bir mezarlık bölümü gibi düşünülmüştü.

Mezarlıktan aşağıda kocaman bir vadi uzanıyor, karşıda ise sıradağlar ufukları ve toprağı bir sonsuzlukta birleştiriyordu.

Burada bir tek ağaç dahi yoktu.

Bu benzerliğinde kendini tekrar eden ve bu yüzden ebediliği yankılayan alanda, ne kadar kalabalık olsanız bile herkesi yüreğinden yakalayan güçlü bir yalnızlık hissi vardı. Yalnızlığı birden bıçak gibi kesen, herkesi aynı potada kucaklayan yer ise, Adem Bey'in mezarıydı.

Yaz mevsimi olmasına rağmen burada hava insanı donduracak kadar soğuktu.

Öğlen saatlerinde cenaze hastaneden alınıp Moğol-Türk Lisesi'nin yeni binasının bahçesine getirildi.

Burada okunan Kur'an-ı Kerim dalga dalga yükseliyor, Moğolistan bozkırlarında dalga dalga yayılıp semaya yükseliyordu.

Moğollar ilk defa Kur'an'ı duydular burada.

Bahçede Müslüman, Budist, Hıristiyan, dinsiz, hemen hemen her inançtan ve milletten insan vardı.

Mevlana'nın düğün gecesi gibi, yetmiş iki millet ve inanç burada toplanmıştı. İnançlar farklıydı ama gözlerden akan yaş aynıydı, yürekte gelen yaşlardı bunlar, Adem Bey için akıtılan yaşlar.

Moğol yetkililer, öğretmenler, belletmenler, öğrenciler, onların velileri, sadece okulun şöyle bir adımı duymuş Moğollar, herkes oradaydı.

Türkiye'den cenaze için gelmiş olan zevat, Adem Bey'in eşi, ağabeyi sessizce bu acı deryasında kulaç atıyorlar, ancak Adem Bey'in bu kadar sevilip sayılması karşısında da yaralı yüreklerine bir gururun ve iftiharın hoşluğunun aktığını hissediyorlardı.

Nice yabancı ile çok çeşitli şartlar altında yan yana gelmiş, iş yapmış Moğollar, ilk defa bütün bunlardan farklı bir yabancı'nın, onların yüreklerine dokunmuş bir yabancı'nın cenazesinde, yabancılığın ve yerliliğin ne demek olduğunu düşünerek oradaydılar.

Herkes gelir, kazanır, yaşar, sonra ülkesine dönerdi.

Öseler dahi cenazelerini götürürlerdi.

Ama bu insan, çocuklarını okutmak için buralara koşan bu “yabancı” şimdi yabancı olmanın o son ve en kesin sınırını ortadan kaldırıyor, bedenini Moğol topraklarına emanet ediyordu. Ülkemiz, vatanımız doğduğumuz topraklar olduğu kadar aynı zamanda cenazemizi kendisine karıştırdığımız topraklar değil midir?

Sıra konuşmalara geldi.

Moğol İmparatorluğu’nun sekiz yüzüncü kuruluş yılı dönümü vesilesiyle kendisine Cumhurbaşkanı tarafından verilmesi önceden kararlaştırılmış “Özel Devlet Nişanı” ağabeyine takdim edildi.

Adem Bey’in dostları, arkadaşları, bilip tanış olanlar sırayla konuştular. Konuşmak, orada öylece Adem Bey yatarken, onun ardından konuşmak hiç kimse için kolay değildi.

Belki sözlerden daha çok sık sık kelimeleri ikiye bölen ses-siz hıçkırıklar anlattı kalpte dile gelenleri.

Sonra suskunluklar anlattı.

- Nasıl bilirdiniz? sorusuna herkes tereddütsüz, en güre se-siyle “İyi” diye haykırdı.

Sonra namaz ve dua için kibleye döndü herkes.

Müslüman, Budist, Hıristiyan, Yahudi, ateist, Türk, Moğol, Rus, herkes kibleye döndü, kendi dilince ve inancınca katıldı cenaze namazına. Aysel Hanım’ın iki yanında iki dost vardı onu kollarından tutan.

Göç vakti geldi. Cenaze arabaya kondu, motor homurdandı, tekerlekler döndü, sonra başka arabalar takıldı onun peşine.

Birkaç kilometrelik kuyruk oluştu.

Yol bitti, kabir başına gelindi.

Tekbirler ve okunan Kur'an eşliğinde kabre indirildi.

Türkiye'den getirilen toprak serpildi üzerine.

Sonra kürek kürek avuç avuç toprak atıldı, herkes ona düşecek bir toprağa dokundu elleriyle.

İkinci güneşiyle geldikleri kabir başında şimdi vakit akşama yaklaşıyordu.

Kabir yükseldi, sular döküldü, güller dikildi başucuna, arkadaşları sıra ile Kur'an okudular.

Nihayet bir sessizlik oldu, herkes geri çekildi, Aysel Hanım yaklaştı kabre yavaşça.

Çömeldi, elini kabir toprağının üzerinde gezdirdi Adem Bey'e dokunuyormuş gibi, kokladı, içine çekti toprağı.

Kabrin yanı başındaki düzlükte ikinci vaktinin son demlelerinde cemaat olup namaz kıldılar.

Ayrılık vakti gelmişti.

Bu dünya zaten ayrılıklar dünyası değil miydi, büyük ve ebedi kavuşmalar ahirette olmayacak mıydı?

O yüzden şimdilik dediler oradan uzaklaşırken, şimdilik gidiyoruz, yeniden buluşmak için sevgili Adem kardeşimiz.

Aysel Hanım yüzü kabre dönük, ağır ağır uzaklaştı oradan, o son resmi hafızasının derinliklerine kazınıştı.

* * *

Adem Bey hayatında hizmet yolunda koştururken, şimdi orada o düzlükte, ebedi istirahatında yine hizmet yolunda koşturmaya devam ediyordu.

Onun varlığı hizmetin gayesini anlatan bir bayrak gibiydi.

Niçin buradasınız, sorusuna en kalpten verilen cevaptı onun varlığı. Moğolistan-Türkiye ilişkileri onun hayalini kurduğu şekilde hızla gelişti, büyüdü, yeni hayırlara vesile oldu.

Bizimle gönülden ilişki kurmuş büyük insanlarla bağlarımız, onların ölümünden sonra da devam eder.

Rüyalarımıza girerler, bize mesajlar iletirler.

Bayangöl'de yurdun belletmenlerinden birisi rüyasında misafirlere yurdu gezdirmektedir.

Adem Bey'i görür, ona, "Lavabonun yanındaki oda kirli, orayı temizlettirin" demektedir. Belletmen uyandığında rüyasını müdüre anlatır.

Müdür o odanın ne durumda olduğunu görmek için giderken yanına iki öğrenci gelir: "Öğretmenim" derler, "lavabonun yanındaki yer bizim odamız, çok kirli, süpürge verin de temizleyelim."

Ablası onu rüyasında görmek için sürekli dua etmektedir.

Bir gece rüyasına girer, üzerinde damatlık elbiseleri vardır ve "sen üzülme" der gibi gülümsemektedir.

Darhan'daki okulun müdürü olan ve son anında yanında bulunan Mehmet Bey çeşitli kereler rüyasında Adem Bey'i görür.

Bir gece geç vakit okuldan çıkarken aklına Adem Bey geldi. Hemen hakkında hüsnü zan beslediği bazı kişilerle ilgili dualar etti. Kısa bir zaman içinde onların hakikate uyandıklarına dair haberler geldi kendisine.

Moğollar Adem Bey'in vasiyetinden çok etkilenmişlerdi.

Rahmetli işi gereği birçok Moğol yönetici ile görüşmeler yapmış, onlarla dost olmuştu.

Kendilerine Adem Bey sorulduğunda, tereddütsüz, "Seçilmiş kişi" diyorlardı.

Kendisini insanlığa adanmış bir büyük gönül insanı.

Niçin burada kaldığı sorusuna verdikleri cevap, ataları buradan kalkıp gitmişti, o geri döndü şeklindeydi.

Adem Bey vefatından sonra da gönüller fethetmeye devam etti.

Hizmet halen sürüyor.

Moğol steplerindeki o kabir orada bir sevgi bayrağı olarak inancın, hizmetin, iradenin abidesi olarak duruyor.

Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın.

Amin!

